

Shoqeria "EDITI-A" sh.p.k

Studio projektuese "Oskeola" sh.p.k

SHOQERIA "EDITI-A" SHPK

VNM-PARAPRAKE PER SHFRYTEZIMIN E MINERALIT TE KROMIT

Ligji nr.10440 date 7.7.2011, neni 8 pika b(zgjerimi i zones shfrytezimit)

Janar 2017

Studio projektuese "Oskeola" sh.p.k EKSPERTET MJEDISORE

Nr.cel 068 50 95 197 HEKURAN MUÇA

Email : indrithilaj@yahoo.com

"EDITI - A" sh.p.k
NIPT: L39010601L
Bajram Curri - ALBANIA

Page 1

Shoqeria "EDITI-A" sh.p.k

Studio projektuese "Oskeola"sh.p.k

STUDIO MJEDISORE "OSKEOLA" SHPK

ADMINISTRATORI

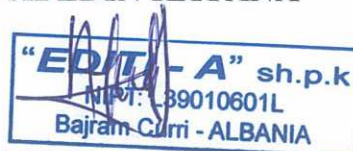
EKSPERTET E MJEDISIT

Inx. Hekuran MUÇA.	
Inx. Zef PISTJA	

SHOQERIA "EDITI-A" SHPK

ADMINISTRATORI

ABEDIN KATANA

Studio projektuese "Oskeola" sh.p.k EKSPERTET MJEDISORE

Nr.cel 068 50 95 197 HEKURAN MUÇA

Email : indrithilaj@yahoo.com

1. Hyrje

Ky projekt ka si qëllim kryesor të tij, vlerësimin e ndikimit në mjedis të aktivitetit shfrytezim mineral kromi Leja Minerare Nr. 1410 dt. 01.09.2009, per objektin "Lajthize Perrua", njesia vendore Bytyç, Tropoje, qarku Kukes, të sigurojë marrjen në konsideratë në të gjitha nivelet e faktorëve mjedisorë që kërkohen në Ligjin " Për Mbrojtjen e Mjedisit Subjekti "EDITI-A" sh.p.k i regjistruar ne QKR me NIPT me veprimtari ne fushen minerare .

Shoqeria ka qene e pajisur me leje mjedisorete tipit B, per kete objekt me nr. identifikimi 553, vendimi 6, me nr. prot 150, date 30.04.2009.

.Nder ligjet e legjislacionit ne Republiken e Shqiperise ne lidhje me Mjedisin, per nje Raport te Vlersimit te Ndikimit ne Mjedis dhe mjedisin përreth projektit përfshijnë:

Ligji nr.10440 date 7.7.2011 neni 8 pika b(zgjerimi i zones shfrytezimit)

- Ligji Nr 10448 per Lejet e Mjedisit, date 14 korrik 2011.
- Ligji Nr 8906 për Zonat e Mbrojtura, date 6 Qershor 2002.
- Ligji Nr 7665 për zhvillimin e Zonave me Prioritet per Turizmin, date 21 Janar, 1993.
- Ligji Nr 8905 për Mbrojtjen e Mjedisit Detar nga Ndotja dhe Demtimi, date 6 Qershor 2002.
- Ligji Nr 9010 për Administrimin Ambientalist te Mbeturinave te Ngurta, date 13 Shkurt 2003.
- Ligji Nr. 9108 per Substancat dhe preparatet kimike date 17.7.2003
- Ligji Nr 10431 per Mbrojtjen e Mjedisit date 9.6.2011.
- Ligji Nr10081 per Licensat, autorizimet dhe lejet ne Republiken e Shqiperise.date 23.2.2009.
- Ligji Nr 8094 për Largimin e Mbeturinave Publike, date 21 Mars, 1996.

Studio projektuese " Oskeola" sh.p.k **EKSPERTET MJEDISORE**

Nr.cel **068 50 95 197 HEKURAN MUÇA**
Email :indrithilaj@yahoo.com

- Ligji Nr 7875 për Gjuetinë dhe Mbrojtjen e Kafshëve të Egra, datë 23 Nëntor, 1994.
- Ligji Nr 7929 për Mbrojtjen e Drurëve Frutore datë 11 Maj, 1995.
- Ligji Nr 7908 për Peshkimin dhe Akuakulturën, datë 5 Prill, 1995.
- Ligji Nr 7917 për Kullotat dhe Livadhet, datë 13 Prill, 1995
- Ligji Nr 8405 për Urbanistikën, datë 17 Shtator 1998 dhe amendamentet e mëpasme
- Ligji Nr 8053 Për të Drejtën e Informimit mbi Dokumentet Publike, datë 30 Qershor 1999.
- Ligji Nr 8652 Për Organizimin dhe Funkcionimin e Qeverive Lokale, datë 31 Korrik 2000.
- Ligji nr.9537, dt 18.05.2006 “Për administrimin e mbetjeve të rrezikshme”
- Vendimi nr.103, dt 31.07.2002 “Për monitorimin e Mjedisit në Republikën e Shqipërisë”.
- Vendimi nr.805, dt 04.12.2003 “Për miratimin e listës së veprimtarive, që ndikojnë në mjedis, për të cilat kërkojnë Leje Mjedisore”.
- Vendimi nr.177, dt 31.03.2005 “Për normat e lejuara të shkarkimeve të lengeta dhe kriteret”
- Udhezim i Ministrisë së Mjedisit nr. 3, dt 17.08.2004 “Mbi vlerat e lejueshme të elementeve ndotës të ajrit në mjedis nga shkarkimet e gazrave dhe të zhurmave shkarkuar nga mjetet rrugore dhe menyrat e kontrollimit të tyre”.
- Udhezim i përbashkët; Ministria e Mjedisit dhe Ministria e Shëndetësisë nr.8, dt 27.11.2007 “Për nivelet kufi të zhurmave në mjedis të caktuara”.
- Udhezimi Nr. 5, “Për Tarifën e Sherbimit për Leje Mjedisore” datë 25.12.2007.
- VKM nr 587 datë 07.07.2010 „Për monitorimin dhe kontrollin e nivelit të zhurmave në qendrat urbane e turistike”
- Udhezim nr 2 datë 25.05.2011 “Për dokumentacionin e domosdoshëm për të kërkuar Leje Mjedisore”.

• Ligji nr.9537, dt 18.05.2006 “Per administrimin e mbetejeve te rrezikshme”

• **Udhëzimi nr.3 date 02.12.2013 "Per dokumentacionin e domosdoshem per te kerkuar leje mjedisore te tipit A,B dhe C per aktivitete te reja dhe ekzistuese”.**

Projektet publike dhe private te personave fizik dhe juridik, vendas ose te huaj, qe kerkojne te ushtrojne veprimtari ne territorin e Republikes se Shqiperise dhe qe mund te ndikojne ne Mjedis, i nenshtrohen ne pregatitjen e nje Raporti te permbledhur te Vlersimit te Ndikimit ne Mjedis, perpara miratimit dhe zbatimit te tyre.

Raporti i permbledhur te Vlersimit te Ndikimit ne Mjedis perfshin indentifikimin, saktesimin dhe vleresimin e drejtperdrejte dhe te terthorte te projektit ne mjedisin ku do te zbatohet, si dhe percaktimi i masave per te parandaluar dhe zbutur demtimet ne mjedis.

Leja e tipit B e parashikuar ne ligjin Nr. 10448/2011, trajtohet si Leje mjedisore me kodin III.1.A e parashikuar ne aneksin I, te V.K.M. Nr. 53, date 26.05.2009” Licensat dhe Lejet qe trajtohen nga apo nepermjet QKB

Në këtë projekt japim konsideratat mjedisore për aktivitetin që do të kryhet, që të orientojmë institucionet dhe organet vendim marrëse në dhënien e miratimit të Lejes Mjedisore tipit B për të kryer këtë aktivitet.

Me këtë relacion sigurojmë organet përkatëse shtetërore, vendim – marrëse, se projekti i zbatimit dhe teknologjia e projektuar është bashkëkohore, cilësore dhe plotëson standartet e vendosura nga Bashkimi Evropian.

Zbatimi i këtij projekti plotëson kërkesat e mbrojtjes së mjedisit.

Qellimi i veprimtarise dhe data e parashikuar e venies ne funksion te instalimeve

- a) Pershkrimi i vendndodhjes se veprimtarise shoqeruar me harten perkatese
- b) Pershkrimi I proceseve teknologjike te veprimtarise
- c) Lloji, volume, konsumi dhe prodhimi I lendeve te para (shtojca I)
- d) Informacion I detajuar per shkarkimet ne mjedis (shtojca II)
- e) Informacion per cilesine e ajrit dhe ujrave siperfaqsores ne zonen e veprimtarise ku do te kryhen shkarkimet ne mjedis
- f) Pikat ku do te kryhen shkarkimet ne ajer dhe ku do te shkarkohen ujrat e ndotura. Keto pika duhet te pasqyrohen ne harte dhe shoqerohen me koordinata perkatese
- g) Rreziqet/aksidentet e mundshme ne mjedis te veprimtarise dhe nevoja per te parandaluar aksidentet, ose kur keto ndodhin per te minimizuar pasojat ne mjedis
- h) Masat per kapjen dhe trajtimin e ndotjes dhe shkarkimeve ne mjedis (Shtojca III)
 - Zbatimin e alternativave me te mira te disponueshme per parandalimin, ose reduktimin e shkarkimeve nga instalimet/impianti
 - Minimizimin/eliminimin e ndotjeve te kosideruar domethenese
 - Parandalimin e gjenerimit te mbetjeve ne perputhje me ligjin per menaxhimin e integruar te mbetjeve, ne rastet kur gjenerohen mbetje ato duhet te asgjesohen per te evituar ose reduktuar impaktin ne mjedis
 - Perdorimin efcient te energjise, marrjen e te gjitha masave te nevojshme per te parandaluar aksidentet dhe minimizimin e impaktit te tyre
 - Marrjen e masave per te eliminuar rrezigjet e ndotjes dhe krijimin e kushteve te favorshme ne instalim/impiant, pas nderprerjes se funksionit te tij.
- i) Programi i vetemonitorimit te shkarkimeve ne mjedis (shtojca III)
- j) Plani i menaxhimit te mbetjeve ne perputhje me kerkesat e ligjit per menaxhimin e integruar te mbetjeve.
- k) Planin e rehabilitimit per veprimtarite qe shfrytezojne burimet minerare sipas kerkesave te vendimit nr. 3 dt. 21/06/2006 te Keshillit Kombetar te Ujit dhe Udhezimit nr. 3 dt. 17/05/2006 "Per planet e rehabilitimit per siperfaqet e demtuara"
- l) Planin e perballimit te emergjencave dhe aksidenteve me pasoje ne mjedis per veprimtarite qe perdorin, prodhojne dhe depozitojne lende te rrezikshme per mjedisin dhe shendetin e njerezve

Qellimi i veprimtarise dhe data e parashikuar e venies ne funksion te instalimeve

Ne kuadrin e ketij raporti parashikohet venia ne shfrytezim e objektit te mineralit te kromit "Lajthize Perrua", Bytyç", Tropoje, Qarku Kukes, i cili vazhdon prodhimi qe nga viti 2009, kerkon pajisjen me leje mjedisore te tipit B(**Shoqeria ka qene e pajisur me leje mjedisore per kete objekt me nr. identifikimi 553, vendimi 6, me nr prot 150 date 30.04.2009.**

.Ne raportin e VNM (projekt) do te percaktohet vendndodhja e veprimtarise, procesi teknologjik qe do te aplikohet, ndikimi ne mjedis per objektin minerar qe kerkohet te pajiset me leje mjedisore. Ne te pershkruben ne menyre te hollesishme karakteristikat fizike te projektit, marrja ne konsiderate e alternativave, pershkrimi i karakteristikave te mjedisit qe mund te ndikohet, pershkrimi i ndikimeve te rendesishme te veprimtarise, parashikimi i ndikimeve indirekte, pershkrimi i masave per zbutjen e ketyre ndikimeve, programi i monitorimit, plani i rehabilitimit, plani i menaxhimit te mbetjeve etj...

a. Pershkrimi i vendndodhjes se veprimtarise shoqeruar me harten perkatese

Objekti ndodhet ne Qarkun e Kukesit, Njesi vendore Bytyç, rrethi Tropoje dhe ndodhet ne afersi te fshatit Kepenek e cila eshte dhe qendra me e afert e banuar. Ky objekt ka filluar punimet minerare dhe shfrytezimin qe ne vitin 2009 dhe ne vazhdim. Ne vitin 2009 shoqeria "EDITI-A" sh.p.k u pajis me leje minerare shfrytezim ne perputhje me ligjin minerar te Shqiperise. Nga studimet e kryera nga studiues te kesaj fushe rezulton se masivi ultrabazik i Tropojes paraqet ne pergjithesi nje relev malor dhe me lugina te zhvilluara dhe jo shume i aksidentuar. Ne rajone ne mbi 80% te siperfaqes mbizoteron nje relief shpatesh dhe rrepirash me shume pjerrresi, ne kete zone maja me e larte ajo e malit te Zherkes +1100m. Energjia e relievit ka vlera mesatere dhe teulta. Zona karakterizohet nga bje relief kodrinor malor jo shume i aksidentuar dhe me nje erozion te zhvilluar sipas perrenjeve. Pjerrresia e shpateve varion nga 10-20 grade dhe rralle mbi 30 grade

Zona per te cilen behet fjale ben pjese ne masivin ultrabazik te Tropojes ne zonen harcburgit - dunit te ketij masivi dhe karakterizohet nga alternimi i brezave dunit peridotit. Territori ku kerkohet leja per veprimtari minerare eshte kryesisht malor-kodrinor. I hartografuar territori karakterizohet nga nje konfiguracion i crrregullt, kushtezuar nga lejet minerare te akorduara deri tani per mineralet e kromit. Ne pjesen veriore te territorit relievi karakterizohet nga natyre kodrinore.

Vendburimi i kromit "Lajthize Perrua" ndodhet ne jug te fshatit Kepenek, ne te majte te rruges automobilistike qe shkon ne qytetin Bajram Curri, rreth 20km larg tij.

Shoqeria " EDITI-A" sh.p.k

Studio projektuese " Oskeola"sh.p.k

Zona ku ndodhet objekti për te cilin kërkohet te merret leje shfrytëzimi vendoset në planshetin topografik të shkallës 1:25000: K-34-65-B-a (Zogaj), në rrethin e Tropojës me këto koordinata:

Tabela Nr 1 Koordinatat e zonës se kërkuar

Pika	Y	X
1	44 40020	4684714
2	44 39 717	46 84 711
3	44 39 700	46 84 750
4	44 39 542	46 84 745
5	44 39 469	46 84 809
6	44 39 402	46 84 801
7	44 39 372	46 84 743
8	44 39 417	46 84 639
9	44 39 514	46 84 659
10	44 39 494	46 84 570
11	44 39 574	46 84 550
12	44 39 581	46 84 603
13	44 39 532	46 84 620
14	44 39 538	46 84 664
15	44 39 590	46 84 674
16	44 39 566	46 84 710
17	44 39 685	46 84 719
18	44 39 707	46 84 682
19	44 40 021	46 84 691

Zona ka njesiperfaqe prej 0,042 km².

Kjo zone nuk eshte e pyllzuar, ne te ka vetem shkurre pa vlere, nuk ka objekte banimi e industriale dhe nuk gezon ndonje status te veçante.

Deri ne objekt ekziston rruge makine e paasfaltuar e cila lidhet me rrugen nacionale Tropoje-Has. Relievi i zones se studiuar eshte kodrinor-malor ku kuota me e ulet e objektit eshte + 400 m. dhe kuota me e larte eshte + 700 m.

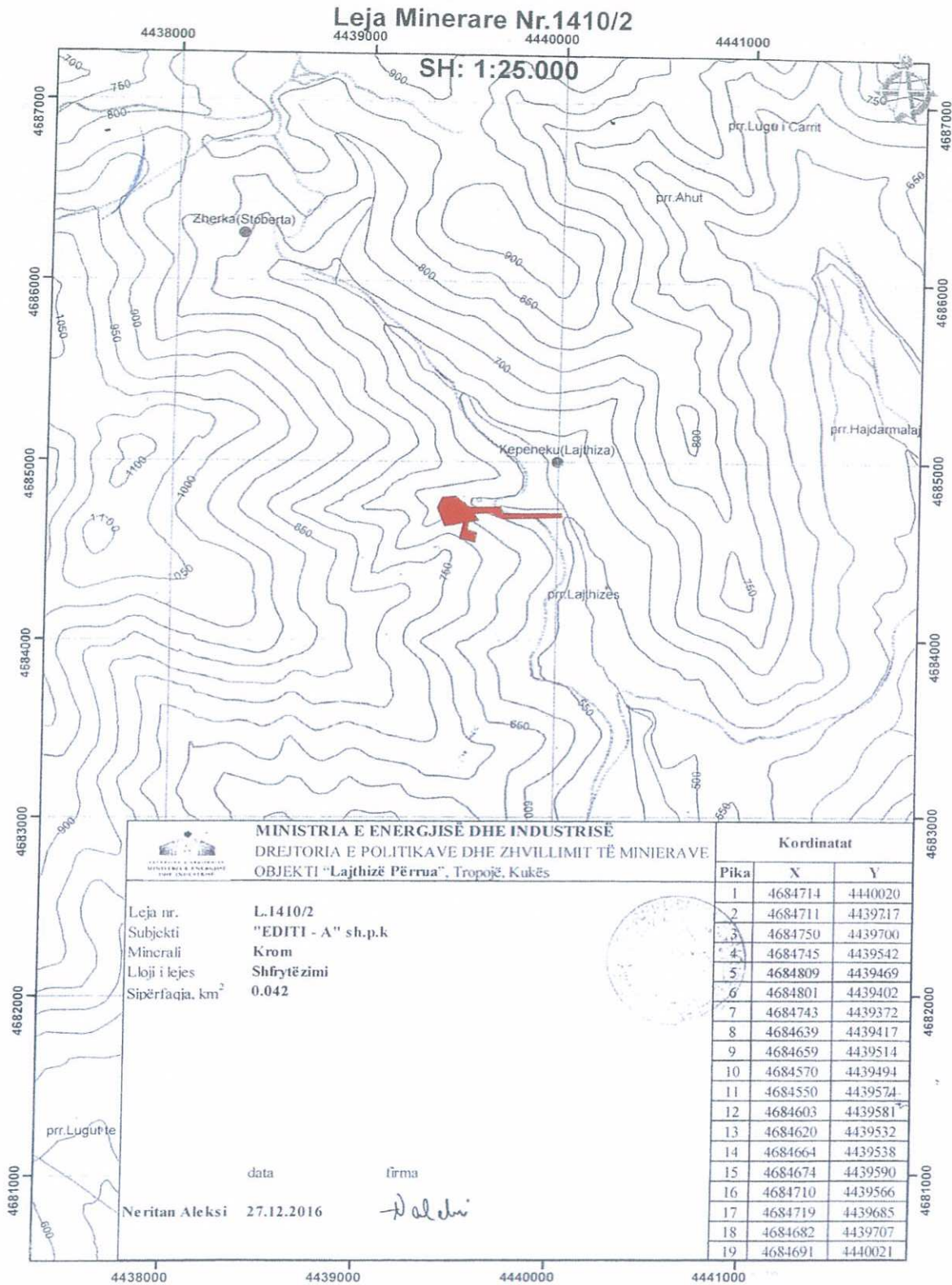

Foto 1, Pamje e objektit galeria nr.1

Foto 1, Pamje e objektit galeria nr.2

Shoqeria "EDITI-A" sh.p.k
 Studio projektuese "Oskeola" sh.p.k

Studio projektuese "Oskeola" sh.p.k **EKSPERTET MJEDISORE**

Nr.cel 068 50 95 197 **HEKURAN MUÇA**
 Email : indrithilaj@yahoo.com

Klima

Nga ana klimatike rajoni karakterizohet nga një klimë mesdhetare kontinentale, me ndryshime të shpeshta të motit dhe diferenca të theksuara të temperaturave të ditës dhe natës.

Stina e ngrohtë fillon në muajin Maj dhe vazhdon deri në fund të Shtatorit me shira të rrallë dhe temperatura që varjojnë nga +5 deri +38°C . Stina e ftohtë vazhdon nga muaji Tetor deri në muajin Maj, me ulje të theksuara të temperaturës që arrijnë disa herë deri në -15 - -25°C me rreshje dëbore që arrijnë 85-90cm. nganjëherë deri 2m. e më shumë e cila qëndron nga Dhjetori deri në fund të Shkurtit dhe në lartësi mbi 1100 m. deri në muajin Maj.

Nga ana e çveshmërise, objekti ka çveshmëri të mirë deri mesatare.

Hidrologjia dhe hidrografia e zonës në të cilën kufizohet objekti i shfrytëzimit

Nga pikëpamja hidrologjike dhe hidrografike objekti i kërkuar ndodhet në kushte të mira. Nuk vihen re burime natyrore ujrash. Rrjeti hidrografik është pak i zhvilluar. Në pjesën lindore kalon përroi i Lajthizës.

Bimesia

Zona që kërkohet leje minerare, është kryesisht zone me bimesi jo shumë të zhvilluar. Perfaqësohet kryesisht nga shkurre bushi, dellinje dhe me pak lis apo frasher. Në lartësi mbi 800 meter gjen zhvillim me të madh lisi. Në kurrizoren ndarese të këtij sektori gjejnë zhvillim rrafshina të kufizuara pa bimesi të larte.

Hidrografia, hidrogeologjia

Hidrografia e rajonit Kepenek-Zogaj paraqitet e tillë në përgjithësi orohidrografia e rajonit është e kufizuar. Në këtë rajon takohen disa përrenj me ujra sezonal siç janë, përroi i Lajthizes dhe përroi i Kepenekut, i vetmi që gjatë gjithë stinëve ka ujë. Ky përroi kalon larg zonës së kerkuar dhe bëhet i domosdoshëm për stinën e verës për vazhdimin normal të punimeve gjeologjike.

Demografia, infrastruktura ekzistuese, etj.

Përshkohet nga rrugë automobilistike që lidhin objektin me rrugën nacionale Tropoje-Has. Sheshi ku janë kryer punimet e kërkim-zbulimit dhe shfrytëzimit, ndodhet afër fshatit Kepenek ne nje largësi rreth 1 km.

Prandaj shoqëria ka planifikuar investimet perriparimin e rrugës deri ne hyrje te galerive te minieres.

Hapja e ketij aktiviteti do te bente te mundur rregullimin e metejshem te infrastruktures e cila do ti sherbente me mire ketij komuniteti.

Ekonomia e zonës dhe aktivitetet kryesore

Në zonën qe ndodhet objekti ne afërsi ndodhen edhe disa miniera te tjera qe shfrytëzohen e cila ka ndikuar pozitivisht ne përmirësimin e ekonomisë se zones.

Banoret e zonës merren kryesisht me bujqësi dhe blegtori dhe një pjese e tyre janë ne emigracion.

Hapja e aktiviteve te reja do te beje te mundur hapjen e vendeve te reja te punës, çka do te zbuste sado pak largimin e popullsisë dhe kthimin e një pjese te emigranteve për te punuar e jetuar pranë familjeve te tyre.

b. Pershkrimi i proceseve teknologjike te veprimtarise

Hapja e galerise nentoksore
Rrezimi i mineralit
Nxjerrja e sterileve dhe depozitimi i tyre
Rezervat qe merren parasysht ne projektim

E kemi trajtuar edhe ne projektin e shfrytëzimit qe objekti do te shfrytëzohet me punime nentoksore galeri.

Ne baze te rrillogaritjeve te kryera sasia e rezervave nxjerrshme rezulton : Rezerva te nxjerrshme = 1500 + 3990+ 1750 = 6240 ton me nje cilesi mesatare rreth 41%Cr₂O₃.

Mënyra e propozuar e shfrytëzimit dhe përpunimit të mineraleve

Nga llogaritjet paraprake, kushtet e favorshme të relievit rezultojnë që mënyra më e pershtatshme për shfrytëzimin e rezervave të mineralit në këtë objekt është mënyra nëntokesore e cila sipas mënyrës së transportit të mbulesës në stiva, mënyra e kryerjes së punimeve të zbulimit dhe tipit të pranuar të mjetit të ngarkimit dhe transportit mund të jetë me transport, pa transport dhe e kombinuar.

Pershkrim i sistemit të shfrytëzimit që do të aplikohet.

Për të gjykuar dhe përcaktuar drejt mënyrën e shfrytëzimit të objektit, janë marrë në konsideratë:

- Topografia e pershtatshme e relievit për shfrytëzim
- Gjatesia e lloji i punimeve që kerkohen për të realizuar shfrytëzimin.
- Karakteristikat gjeomekanike të shkëmbinjve
- Lidhja e objektit me rrugë automobilistike
- Investimet e kryera nga shoqëria për mjete ngarkimi dhe transporti

Marrja në konsideratë e këtyre faktorëve na ka bërë që të arrijmë në konkluzionin që për shfrytëzimin e këtyre objekteve të mineralit të kromit për zonën e shfrytëzimit në fjalë të përdoret një shfrytëzim nëntokesor.

Sistemi i shfrytëzimit do të jetë sistemi me galeri nënkati ku lartësia e katit do të jetë 20 deri 30m, që është dhe sistemi tradicional që përdoret në krom kur këtu gje e lejon vetë i përfundimit të punës së trupit

Radha e shfrytëzimit nga lartë poshtë

Shfrytëzimin nëntokesor e radha e shfrytëzimit do të jetë nga lart poshtë nga kuotat më të larta për në thellësi. Përfundimisht kemi:

- Shfrytëzimi i kateve do të bëhet nga lart poshtë.
- Shfrytëzimi i blloqeve nga kufiri në qendër dhe shfrytëzimi brenda bllokut nga qendra në anë të tij.

Zbatimi i këtij sistemi kërkon në radhë të parë formacione të qëndrueshme të tavanit, pa rrjedhje uji dhe pa tektonikë të theksuar. I rekomandohet shoqërisë që gjatë avancimit të punimeve në trupin xeheror të organizojë marrjen e të dhenave të sakta për elementet e përmendur më sipër dhe pastaj të aplikohet sistemi i shfrytëzimit.

Gjate shfrytezimit drejtuesi teknik i punimeve dhe specialiste te tjere duhet te kryejne vrojtime sistematike dhe te vazhdueshme per te evidentuar gjendjen e punimeve pergatitore, fronteve te shfrytezimit, te celiqeve mbrojtes dhe ne varesi te ketyre te dhenave te konkludohet per pune pa rreziqe per jeten e njerezve.

Drejtimi i shfrytezimit

Drejtimi i shfrytezimit do te jete nga kufiri ne qender dhe nga larte-poshte, duke ruajtur vijen e shfrytezimit, nenkati i siperm eshte me i avancuar se nenkati i poshem 6-8 m.

Punimet kryesore te hapjes

Hapja e minieres

Punimet e hapjes i dhame me siper kur pershkruam variantet e hapjes, keshtu per efekt perseritje nuk po zgjatemi me tej.

Forma dhe seksioni i punimeve per shfrytezimin nentokesor

Punimet minerare ne kete objekt kryesisht avancojne ne shkembinj qe perfaqesohen nga dunita, peridotite dhe serpentinite, fortesia e te cilave luhetet nga 6 – 8 dhe e punimeve qe hapen ne kromite me fortesi 6 – 7. Siç vihet re kemi te bejme me shkembinj qe kane qendrushmeri mesatare deri te larte, te cilat favorizojne kushtet tekniko minerare te hapjes.

Seksioni i punimeve minerare ne studim eshte pershtatur me kushtet tekniko minerare te vendburimit dhe funksionit qe do te kryejne ne varesi te sistemit te shfrytezimit, qellimit te hapjes, llojit te transportit e afatit te sherbimit.

Forma e punimeve horizontale dhe te pjerrta do te jete qemerore ndersa fornelet ne forme katrore.

Seksioni i punimeve te nivelit m do te jete 3.72 m².

Seksioni i punimeve te nenkateve varion nga 2.8 m² – 3.2 m² (ne varesi te trashesise se trupit mineral). Seksioni i forneleve, (rimonteve) te transportit dhe rrugedaljes do te jete 1.5 x 1.5 m.

Menyra e armatimit

Ne formacionet e paqendrueshme armatimi do te jete druri. Fornelet (rimontet) qe sherbejne si rrugedalje, do te jene te pajisur me shkalle duke ndertuar sheshe per pushimin e punonjesve ne çdo tre kater metra dhe te armatosur me kuadro te puthitura ne zonat ku formacionet jane te paqendrueshem.

Ne punimet horizontale sipas rastit do te perdoret armatim druri, mure guri te bera me llaç e tavan te armatosura me shtylla druri, por nuk perjashtohet edhe armature me beton, hekur beton dhe i kombinuar edhe me armatimin metalik.

Sistemi i shfrytezimit

Sistemet e aplikuara për shfrytezimin e mineralit të kromit është sistemi me galeri nënkatë me hapësira të hapura, meqenëse trupat janë me kënd rënie (përresi) me të madhe se 45°, me gjatësi blloku 25 – 30 m, lartësi të katit në funksion të tektonikave 20- 30 m dhe lartësi nënkatë 5 – 7 m. Në rastin konkret do të kemi lartësi kati 6-6.5m. Këto dimensionet e bllokut të shfrytezimit janë orientuese sepse konkretisht të detajuara do të behen në momentin e hartimit të pasaportës së shfrytezimit.

Përgatitja e sistemit bëhet nëpërmjet ringritjes së galerisë së transportit me që është vendosur për të hapur në dyshemene të trupit, forneleve (oxhaqeve) ndares të blloqeve dhe galerisë së ajrimit. Lartësia nga dyshemeja e galerisë së transportit deri tek ajo e ajrimit.

Largimi i ujërave nga miniera

Largimi i ujërave nga miniera do të realizohet nga punimet e pjerrta dishenderi do të bëhet me pompe ndërsa në punimet horizontale, me hapjen e kanaleve anësore me përresi 5–7 ‰ në drejtim të daljes në sipërfaqe.

Objekti është në koder dhe nuk ka rrezik të përmytet nga ndonjë përrua që është në sipërfaqe më të këqija duhet ushtruar kujdes që ujrat sipërfaqësore mos futen në minierë nëpërmjet hapësirave të shfrytezimit

Pasaportat e shpimit plasjes në frontet e prodhimit, llogaritjet e lëndës eksplozive që do të përdoren dhe llojet e materialeve eksplozive që do të përdoren.

Fortësia e shkëmbinjve siç u parashtrua më lartë është e tillë që bëjnë të domosdoshëm përdorimin e punimeve me lëndë plasëse. Prodhimi i kromit në minierë është projektuar 1000 ton në vit. Menytrat e hapjes e përgatitjes së objektit për shfrytezim të përshkruar më lartë sigurojnë prodhimin e projektuar.

Në projekt pasaportat e shpimit plasjes i janë referuar sigurimit të prodhimit të kromit prej 3250 ton në vit dhe një volum punimesh përveç atyre të shfrytezimit prej 180m ose gati 20m në muaj.

Më poshtë po japim disa tipe pasaportash të shpimit plasjes.

Pasaporta e shpimit plasjes të punimeve netokësore

Parametrat kryesorë të punimeve horizontale

- Seksioni i punimit	3.72 m ²
- Numri i birave	13
- Thellessia e birave	1.15 ml
- Koeficienti i shfrytezimit të bires	0.87
- Hapi i avancimit	1 ml
- Konsumi specifik	2.34 kg/m ³

- Lloji i lendes plasese	dinamit
- Lloji i kapsollave	Te zakonshem
- Koeficienti i shkriferimit	1.5
- Volumi i materialit te rrezuar	5.58 m ³
- Numri i vagonave 0.6 m ³	9
- Numri i kapsollave	13
- Metrazhi i fitilit	27 ml

Parametrat kryesore te galerise se nenkatit

Galeria e nenkatit do te hapet neper trup me seksion 3.2 m² me keto parametra kryesore:

- Seksioni i punimit ne drite	3.2 m ²
- Fortesia e shkembit	7
- Numri i birave ne balle	8
- Thellesia e birave	1.15 m
- Koeficienti i shfrytezimit te bires	0.87
- Hapi i avancimit	1 ml
- Lloji i lendes plasese	dinamit
- Lloji i kapsollave	Te zakonshem
- Konsumi specifik i L.P	2.3 kg/m ³
- Koeficienti i shkriferimit	1.5
- Volumi i materialit te rrezuar	4.8 m ³
- Numri i vagonave 0.6 m ³	8
- Numri i kapsollave	8 cope
- Metrazhi i fitilit	17 ml

Parametrat kryesore te fornELIT, oxhakut

- Seksioni i punimit	2.25 m ²
- Numri i birave	7
- Thellesia e birave	1.15 ml
- Koeficienti i shfrytezimit te bires	0.87
- Hapi i avancimit	1 ml
- Konsumi specifik	2.13 kg/m ³
- Lloji i lendes plasese	dinamit
- Lloji i kapsollave	Te zakonshem
- Koeficienti i shkriferimit	1.5
- Volumi i materialit te rrezuar	3.4 m ³
- Numri i vagonave 0.6 m ³	6
- Numri i kapsollave	7
- Metrazhi i fitilit	15 ml

Rrezimi i shkembit ne hapjen e punimeve minerare dhe prodhim do te behet me bira marteli me çekiq 7655.

Rrezimi i shkëmbit dhe mineralit

Parametrat e rrezimit janë:

- Thellesia e birave	2 - 2.5 m
- Diametri i bires	36 – 42 mm
- Thellesia e mbushjes	1.25 m
- Thellesia e Taposjes	1.25 m
- Sasia e lendes plasese ne nje bire	1.2 kg
- Sasia e mineralit te rrezuar nga nje bire	4.8 ton
- Konsumi specifik i L.P	0.45 kg/ton
- Kendi i pjerresise se birave	70 – 75°

Lloji i materialeve plasese dhe shperthyese qe do te perdoren, karakteristikat fiziko-kimike te tyre.

Materialet plasese dhe shperthyese qe do te perdoren per shkrifetimin e shkëmbit ne frontin e prodhimit parashikohen te jene:

Dinamitet

Dinamitet industriale qe perdoren ne ekonomine civile, jane perzierje mekanike e disa lendeve plasese, stabilizues dhe ngjyroses. Ne vendin tone dinamitet njihen me emrat: Vitezit, Peronit, Skalnit, gylnit, etj...

Dinamitet jane lende plasese te fuqishme dhe kane qendrueshmeri te larte ndaj ujit. Dinamitet ambalazhohen ne fishek me diameter 22-60 mm me gjatesi 150-600 mm. Perdoren kryesisht per punime nentokesore.

Fitili i zakonshem zjarrpercjelles.

Eshte fitili qe perdoret gjeresisht ne minierat tona metalore ku nuk ka rrezik shperthimi te gazit dhe nuk ka prani te ujit. Sherben per te derguar zjarrin tek kapsulet e zakonshme me nje shpestesi mesatare rreth 1cm ne minut me diameter 5-6mm dhe perbehet nga veshja dhe zemra e barutit. Krijon lehtesira ne proceset e shperthimit teminave kryesisht ne operacionet ndihmese per numer te kufizuar birash. Pergatite paraprakisht sebashku me kapsulet e zakonshme ne funksion te kohesqena duhet per tu larguar ose strehuar.

Kapsollet e zakoneshme.

Kapsollja e zakonshme jane me gezhoje alumini, bakri, te mbushura me lende iniconjese qe mund te jete teni, tetrili, fulminant zhive etj. me gjatesi 47-51 mm, diameter te brendshem 6.3-6.5mm. Perdoret gjeresisht ne shperthimin e nje numri te kufizuar birash.

Kapsollet elektrike.

Kapsollja elektrike perbehet nga percejellesat elektrik, topat, kokat, ndezese, ngarkesa me lende plasese, ngadalesuesi dhe gezhoja metalike. Tipet e kapsollave elektrike qe do te perdoren ne minieren e kromit jane:

- Kapsolle elektrik te thjeshte me numer " 0" qe shperthejne te njejtën kohe.
- Kapsolle elektrike me numra e kohe vonese milisekondare 25 ms ose 35 ms.

c. Lloji, volume, konsumi dhe prodhimi I lendeve te para (shtojca I)**SHTOJCA I - TE DHENA SPECIFIKE PER LENDET E PARA***Tabela 1, - Lendet e para*

	PO	JO	Nese PO pershkruaj (tipin, sasine & burimin)
A perdorni lende te para	X		Lenda e pare qe prodhohet eshte minerali i kromit
A perdorni materiale ndihmese	X		Dinamit, Kapsolla, Fitol, Shtylla miniere, (sipas tabelës se mesiperme)
A perdorni perzierje materialesh		X	
A perdorni lende djegese (dhe/ose energji)	X		Perdoret energjia elektrike
A perdorni kimikate sintetike/laboratorike		X	
Lutemi rendisni materialet sipas volumeve qe do te perdoren			

Tabela 2 - Perdorimi/sigurimi i energjise

Skema e furnizimit me energji elektrike ne siperfaqe dhe nentoke eshte percaktuar dhe ndertuar. Fundi i linjes se tensionit T.N.10KV do te instalohet nje kabine transformacioni me

transformator fuqie 10/0.4kv. Nga kuadri i tensionit te ulet del lija ajrore T.U 0.4KV Kerkohet kontrolli i rjetit te furnizimit me energji elektrike qe nga burimi i sigurimit te energjise elektrike deri tek frontet e punes

Ngarkesa elektrike ne siperfaqe dhe nentoke parashikohet;

Elektropompe 4x40=160Kw.

Skreper 1X15=15kw.

Ndricim 5KW.

te paparashikuara 20KW.Pi=252KW.

$P_{efektive}=172KW$.

Zgjedhja e fuqise se transformatorit.

Nisur nga koeficienti i kerkeses percaktojme fuqine e transformatorit;

$K_{kerk.} = 0.43 + 0.57 \text{ Pi/Pef.} = 0.43 + 0.5740/172 = 0.562$. $S_n =$

$P_{ef} \times K_{kerk} / \cos\phi = 172 \times 0.562 / 0.9 = 107KVA$.

Zgjedhim transformator me fuqi $P_u=180KVA$ me $U_n = 10/0.4KV$.

Llogaritja e linjave te furnizimit me energji ne siperfaqe dhe nentoke

Eshte zgjedhur per linjen ajrore tel bakri me seksion $s=25m$, per nentoken kabell me seksion $3 \times 25 + 1 \times 16mm$.

	PO	JO	Nese PO pershkruaj (tipin, sasine & burimin)
A perdoret energji	X		Fundi i linjes se tensionit T.N.10KV do te instalohet nje kabine transformacioni me transformator fuqie 10/0.4kv. Nga kuadri i tensionit te ulet del lija ajrore T.U 0.4KV Sasia e energjise se nevojshme do te jete $P_{efektive}=172KW$.
A prodhohet kjo energji ne territorin e impiantit apo sigurohet nga burime te tjera	X		Fundi i linjes se tensionit T.N.10KV do te instalohet nje kabine transformacioni me transformator fuqie 10/0.4kv. Nga kuadri i tensionit te ulet del lija ajrore T.U 0.4KV konsumatoret e minieres.
Konsumi I lendeve djegese per sigurimin e energjise ne se prodhohet ne impiant/instalim		X	

Informacion tjetër sqarues	X
----------------------------	---

Tabela 3-Konsumi i energjise dhe ujit

KONSUMI I ENERGJISE	Konsumi ditor dhe total ne baze viti (kwh/g, t/g e te ngjashme)
Burimi	Linja se tensionit T.N.10KV
Energjia elektrike	$P_{efektive}=172KW.$
KONSUMI I UJIT	Konsumohet uje gjate procesit te prodhimit, vetem per shpimin e lagur ne sasi te paperfillshme
Burimi i furnizimit	Ujrat nentokesore qe burojne nga frontet e ketij objekti
Burimi i furnizimit	-

d. Informacion i detajuar per shkarkimet ne mjedis (shtojca II)**SHTOJCA II - TE DHENA SPECIFIKE PER SHKARKIMET NE MJEDIS DHE TRAJTIMIN E TYRE**

Në ambjentet e punimeve minerare siperfaqesore, në frontet e punës ku punohet nuk duhet të përmbajë:

- më pak se 19% Oksigjen,
- jo më shumë se 0.5% CO₂,
- jo më shumë se 0.002%CO (monoksid karboni),
- jo më shumë se 0.00025%NO₂,
- jo më shumë se 0.0002 % SO₂,
- jo më shumë se 0.0005% H₂S,
- jo më shumë se 1 % H₂ etj.:

1. Shkarkimet ne mjedis dhe mbetjet**1.1. Shkarkimet ne ajer**

Pyetje	PO	JO	Nese PO pershkruaj (tipin, sasine & burimin)
A ka shkarkime ne ajer (nga oxhaqet)	X		
A ka shkarkime ne ajer (nga burime te shperndara)		X	Normat e lejuara per gazrat qe çlirohen ne nentoke nuk duhet te jene me shume se : <ul style="list-style-type: none"> - jo më shumë se 0.5% CO₂, - jo më shumë se 0.002%CO

Shoqeria " EDITI-A" sh.p.k

Studio projektuese " Oskeola"sh.p.k

			(monoksid karboni), - jo më shumë se 0.00025%NO ₂ , - jo më shumë se 0.0002 % SO ₂ , - jo më shumë se 0.0005% H ₂ S, - jo më shumë se 1 % H ₂ etj.
A ka erera te keqija nga shkarkimet		X	

1.2 Shkarkime te ujrave te ndotura

Pyetje	PO	JO	Nese PO pershkruaj (tipin, sasine & burimin)
A ka shkarkime te ujrave te ndotura		X	
A ka ujra te ndotura me natyre toksike		X	Normat e shkarkimeve industriale të ujrave jane si me poshte : - pH 6 -9 - COD 150 mg / liter. - lendet pezull 50 mg / liter. - cyanide total 1 mg / liter. - Cianid i lire 0.1 mg / liter. -Arsenik 0.1 mg / liter. -Kadmium 0.1 mg / liter. - Baker 0.5 mg / liter - Krom 0.1 mg / liter. - Merkur 0.01 mg / liter. - Plumb .2 mg / liter. - Nikel 0.5 mg / liter. - Zink 2 mg / liter. - Hekur 3.5 mg / liter. - Radium 700 mBq / liter(njesi matese për elementët radioactive).
A behen shkarkime ne rrjetin e kanalizimeve		X	

Studio projektuese " Oskeola" sh.p.k **EKSPERTET MIJDISORE**

Nr.cel 068 50 95 197 **HEKURAN MUÇA**
 Email :indrithilaj@yahoo.com

Shoqeria " EDITI-A" sh.p.k

Studio projektuese " Oskeola"sh.p.k

A behen shkarkime ne siperfaqet ujore		X	
Jepni sasine e ujrave te ndotura (m ³ /dite)	Sasia e ujrave qe shkarkohen ne siperfaqe eshte 0.86 m ³ /dite		

1.3 Zhurma & Vibracionet

Pyetje	PO	JO	Nese PO pershkruaj (tipin, sasine & burimin)																											
A gjenerohen zhurma	X		<p>Gjate procesit te shpimit dhe ngarkim shkarkimit gjenerohet zhurma ne nivelet 100 - 110 dB. Shumica e proçeseve të prodhimit në industrinë minerare shoqërohen me zhurmë dhe vibracion. Punëtorët e sektorëve minierar u nenshtrohen zhurmave qe burojne nga sasia e energjisë zanore që vjen nga makineritë lëvizëse, veglat pneumatike në procesin e shpimit , ventilatorët etj</p> <p>Normat e ekspozimit në zhurmë</p> <table border="0"> <tr> <td>Kohëzgjatja</td> <td>Zhurma në dB:</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>8orë</td> <td></td> </tr> <tr> <td>6orë</td> <td>85dB</td> <td>92</td> </tr> <tr> <td></td> <td>dB</td> <td></td> </tr> <tr> <td>4 orë</td> <td>dB</td> <td>95</td> </tr> <tr> <td></td> <td>dB</td> <td></td> </tr> <tr> <td>3 orë</td> <td>dB</td> <td>97</td> </tr> <tr> <td></td> <td>dB</td> <td></td> </tr> <tr> <td>2 orë</td> <td>dB</td> <td>100</td> </tr> </table>	Kohëzgjatja	Zhurma në dB:			8orë		6orë	85dB	92		dB		4 orë	dB	95		dB		3 orë	dB	97		dB		2 orë	dB	100
Kohëzgjatja	Zhurma në dB:																													
	8orë																													
6orë	85dB	92																												
	dB																													
4 orë	dB	95																												
	dB																													
3 orë	dB	97																												
	dB																													
2 orë	dB	100																												

Studio projektuese " Oskeola" sh.p.k **EKSPERTET MJEDISORE**

Nr.cel 068 50 95 197 **HEKURAN MUÇA**
 Email : indrithilaj@yahoo.com

			1-1.5 orë		102
				dB	
			1 orë		105
				dB	
			0.5 orë		110
				dB	
			0.25 orë		115
				dB	
A gjenerohen vibracione		X	Te paperfillshme		

1.4 Mbetjet e ngurta

Pyetje	PO	JO	Nese PO pershkruaj (tipin, sasine & burimin)
A gjenerohen mbetje te ngurta	X		Në proceset teknologjike dhe sidomos në punimet minerare (gjatë, shpimit të birave me martel, ngarkimi e shkarkimit te mineralit, në transport etj) krijohet pluhur. Efekti dëmtonjës i pluhurave kushtëzohet nga sasia, koha e qëndrimit të pluhurit në mushkëri lloji dhe dimensionet. Kemi pluhura me veprim helmtonjës, me veprim ngacmues, alergjik, më veprim fibrogjen, me veprim fotodinamik, pluhura që kanë veti të ulin aftësinë mbrojtëse të indit mushkëror ndaj infeksioneve e deri në pluhura me veprim kancerogjen. Pluhurat duhet të maten e kontrollohen edhe nga përbërje kimike të tyre.
A gjenerohen mbetje te ngurta te rrezikshme		X	
Te asgjesuara ne territorin e impiantit/instalimit		X	

Normat e lejuara për pluhurat në ajrin e frymëmarrjes, pa përmbajtje SiO₂ është si më poshtë

Nr	Llojet e pluhurave	Përqëndrimi i lejuar i këtij lloje pluhuri në ajër në mg/m ³
1	Pluhur azbesti	2
2	Pluhur çimento-argjile	5
3	Pluhur qymyri	5
4	Oksid hekuri	5
5	Nikel dhe oksidet e tij	0.5

Normat e lejuara për pluhurat në ajrin e frymëmarrjes me përmbajtje SiO₂ janë si në tabelë:

Nr	Përmbajtja e SiO ₂ në % për pluhurat e ajrit të ambjentit	Norma e lejuar e këtij lloji pluhuri në mg/m ³
1	0.5	5.00
2	10	3.80
3	20	3.70
4	30	3.65
5	40	3.60
6	50	3.55
7	Mbi 50%	3.40

1.5. Burimet e shkarkimit në ajër

Emertimi I shkarkuesit	
Pershkrimi	Ka shkarkime në ajër në atmosferën e minierës në procesin e shpimit rrezimit të mineralit dhe sterilizimit, ngarkimit dhe shkarkimit të mineralit të sterilizimit.
Koordinatat	Frontet në të cilat ndodhin këto shkarkime janë të ndryshueshme çdo ditë, pra nuk janë stacionare dhe për rrjedhojë koordinatat e pikave të shkarkimit janë të ndryshueshme çdo ditë.
Informacion për oxhakun	Atmosfera e minierës është një rrjet i komplikuar punimesh horizontale, ato nuk mund të trajtohen si një oxhak, por sipas skemës teknologjike të kryerjes së këtyre punimeve.
Diametri: Lartësia nga toka	Në rastin konkret nuk kemi të bëjmë me një oxhak.
Data e venies në punë	Data e venies në punë është fillimi i punimeve të hapjes (marrja e lejes minerare) deri në perfundimin e shfrytëzimit

1.6 Fluksi dhe kohezgjatja e shkarkimeve (për çdo pike/burim shkarkimi) në ajër

Rrjedha (volumi i shkarkuar)	
------------------------------	--

Shoqeria " EDITI-A" sh.p.k

Studio projektuese " Oskeola"sh.p.k

Vlera mesatare ne dite	N mg/d 30	Max/dite 50	Mg /d ___
Vlera maksimale ne ore	N mg/ ore 3.75	Rrjedha min 2	m.s-1 ___
Faktore te tjere	Nuk ka faktore te tjere ndikues		
Temperatura	°C(max) 18	°C(min) 15	°C(mes) 16.5
Burimet e djegies	Nuk ka burime djegie		
Vlerat e volumit te dhena si :	___ I thate	___ I njome	___ % O2

1.7. Karakteristikat e shkarkimit ne ajer

Numri referues i pikes se shkarkimit sic e trajtuam edhe me siper frontet e punes ndryshojne disa here gjate 8 oreve, prandaj nuk mund te jepet nje nume referees I pikave te shkarkimit. Njihen punëtoret imtesisht me RR.T.S.M.K efektët helmonjëse të gazrave, pluhurave, zhurmave, vibrimet etj.dhe merren masat e duhura për monitorimin sistematik të tyre ne perputhe me kerkesat e rregullores se sigurimit teknik ne pune..

Parametri	Perpara trajtimit				Pershkrimi I shkurter I trajtimit	Pas trajtimit (filtra etj..)			
	mg/Nm ³		kg/ore			mg/Nm ³		kg/ore	
	Mes	Maks	Mes	Maks		Mes	Maks	Mes	Maks
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Jepni periudhen ose periudhat kur ndodhin shkarkimet duke perfshire variacionet ditore ose sezonale (jepni informacion se kur ka qene venia ne pune dhe/ose nderprejra e punes)

Kohezgjatja e shkarkimit (mesatare)	Min/ore	ore/dite	dite/vit
	—	—	—

1.8. Çlirimi i zhurmes ne mjedis

Mjediset/Godinat e instalimit/impianit	Sistemi koordinativ	Niveli i zhurmes dB(A)		
		L(A)	L(A)	L(A)
Vendndodhja 1	—	—	—	—
Vendndodhja 2	—	—	—	—
Vendndodhjet e ndjeshme te zhurmes				

Shoqeria " EDITI-A" sh.p.k

Studio projektuese " Oskeola"sh.p.k

Vendndodhja 1	-	-	-	-
Vendndodhja 2	-	-	-	-

f.Pikat ku do te kryhen shkarkimet ne ajer dhe ku do te shkarkohen ujrat e ndotura.
Keto pika duhet te pasqyrohen ne harte dhe shoqerohen me koordinata perkatese

Shkarkimet e ujrave te ndotur

1. Pika e shkarkimit

Nr. Ref i pikes se shkarkimit (numri referues duhet te jete I njejte me numrin e shkruar ne harten e instalimit/impiantit)	
Burimi i shkarkimit	
Vendndodhja	Ne sip. E zones (Perroin e Lajthizes)
Emri/Emertimi i marresit (lumi, liqenit)	(Perroin e Lajthizes)

Informacion i detajuar per shkarkimet e lengeta

Sasia e shkarkuar	Nuk ka shkarkime te tjera te lengeta		
Mesatare / dite	m ³	Sasia maksimale / ore	m ³
Sasia maksimale / ore	m ³	-	-

Jepni periudhen ose periudhat kur ndodhin shkarkimet duke perfshire variacionet ditore ose sezonale (jepni informacion se kur ka qene venia ne pune dhe/ose nderprejra e punes)

Periudha e shkarkimit (mesatare)	Min/ore	ore/dite	dite/vit
	Nuk ka shkarkime te lengeta		

Studio projektuese " Oskeola" sh.p.k **EKSPERTET MJEDISORE**

Nr.cel 068 50 95 197 **HEKURAN MUÇA**
Email : indrithilaj@yahoo.com

Karakteristikat e shkarkimeve te ujrave te ndotura

Parametri	Perpara trajtimit				Nga vendi I lirim/leshimit pas shkarkimit			
	Mesatarja max. e vleres/ore (mg/l)	Mesatarja max. e vleres ditore (mg/l)	kg/dite	kg/vit	Vlera mesatare max. ne ore (mg/l)	Vlera ditore e mesatares max. (mg/l)	kg/dite	kg/vit
Krom	3,6	28,8	0,0000288	0,010512	3,6	28,8	0,0000288	0,010512

g. Informacion per cilesine e ajrit dhe ujrave siperfaqesore ne zonen e veprimtarise ku do te kryhen shkarkimet ne mjedis

Në punimet minerare nëntokësore ajri pëson ndryshim presioni, temperature, lagështirë relative, ul përmbajtjen e oksigjenit dhe ngopet me gazra toksik si CO, CO₂, SO₂, CH₄, NO, NO₂, H₂S, H₂, ngopet me pluhura etj.

Faktorët fizik që ndikojnë në shëndetin e punonjësve duhet të mbahen gjithnjë parasysh nga zotëruesit e lejes minerare. Të ftohtit dhe lagështira në mjediset e punës shkaktojnë nefrite acute dhe hemoglobinuri "afrigore." Temperature e lartë çon në ç'rregullime hidroelektrolitike që ndikojnë në dëmtimin e rëneve dhe shpesh mbizotëron infeksioni në mushkëri. Në miniera me lagështi dhe me temperature 25-38°C shfaqet sëmundja profesionale ankylostomjaza.

Kombinimi i temperatures lagështirës relative dhe shpejtësisë së ajrit është vendimtare për të mbajtur kushte normale në punë.

Per monitorimin e mikroklimës disponohen aparatura për testimin gazor , për matjen e temperatures, presionit, lagështirës relative, për matjen e shpejtësisë së lëvizjes së rrymave të ajrit, të eliminimit të pluhurave duke punuar me shpime të lagura etj.

Temperatura e ajrit në punimet minerare nëntokësore nuk duhet të kalojë mbi 26 °C. Në temperature më të lartë se 26 °C duhet të merren masat për intensifikimin e ajrimit, për uljen e temperatures ose të bëhet largimi i punëtorëve për në rrymën e ajrit të freskët.

Lidhja midis shpejtësisë së ajrit, temperatures dhe lagështirës relative jepet në tabelën e mëposhtme:

Shpejtësia e ajrit në	Temperatura e lejuar °C për lagështi		
	60-75 %	76-90%	90%

m/sek			
Deri 0.25	24	23	22
Deri 0.5	25	24	23
Deri 1	26	25	24
2 dhe më shumë	26	26	25

Shpejtësia e lëvizjes së rrymës së ajrit në frontet e punimeve përgatitore duhet të jetë jo më pak se **0.15 m/sek**. Qëndrimi i njeriut për një kohë të shkurtër ose të gjatë në kondita jo të mira nxehtësie sjell pasoja në organizmin e njeriut.

Në punimet e mbyllura minerare(nëntoksore) ajri pranë frontit të punes tenton të ngopet me gazra toksit. Disa nga gazrat vijnë si rezultat i shfryrjeve nëntoksore, disa nga oksidimi i elementëve që ndodhen në shkëmbenj dhe shtresa të tjera nëntoksore, disa vijnë nga përdorimi i lendëve plasëse, nga puna e makinerive nëntoksore, frymëmarrja e punëtorëve etj.

Në ambientet e punimeve minerare nëntoksore, në frontet e punes ku punohet nuk duhet të përmbajë:

- më pak se 19% Oksigjen,
- jo më shumë se 0.5% CO₂,
- jo më shumë se 0.002%CO (monoksid karboni),
- jo më shumë se 0.00025%NO₂,
- jo më shumë se 0.0002 % SO₂,
- jo më shumë se 0.0005% H₂S,
- jo më shumë se 1 % H₂ etj.

Kërkesa këto të nenit **157 dhe 158** të "Rregullores së Teknikës së Sigurimit në Miniera dhe Karriera."

Për të mbajtur të pastër atmosferën në frontet e shfrytëzimit, shpejtësia e lëvizjes së rrymës së ajrit nuk duhet të jetë **më pak se 0.25 m/sek**.

Pikat ku do të kryhen shkarkimet në ajer dhe ku do të shkarkohen ujrat e ndotura. Keto pika duhet të pasqyrohen në hartë dhe shoqërohen me koordinata perkatëse

gj. Rreziqet/aksidentet e mundshme në mjedis të veprimtarisë dhe nevojat për të parandaluar aksidentet, ose kur këto ndodhin për të minimizuar pasojat në mjedis

Gjatë ushtrimit të këtij aktiviteti mineralar, subjekti do të mbajë parasysh që problemet mikroklimës e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes në punë të jenë me të rëndësishmet dhe me të mprehtat, që kërkojnë vlerësim serioz.

Me shumë shprehje kudo, në këtë projekt është e domdoshme, që për drejtimin teknik të punimeve të aktivizohen specialiste të lartë, me eksperiencë në fushën e shfrytëzimit të mineralit të kromit dhe mundësisht ta kenë njohur zonën në të cilën do të ushtrohet aktiviteti mineralar.

Para se gjithash , ne te gjitha operacionet duhet te punesohen specialiste me eksperience pune ne kryerjen e proceseve te punes.

Drejtuesi teknik i punimeve , para fillimit te punes dhe gjate saj , te zbatoje me rreptesi rregullat dhe normat e percaktuar ne :

1. Rregulloren e Teknikes se Sigurimit per Minierat dhe Karierat te vitit 1999 te hartuar nga Instituti i Teknologjise Nxjerrese dhe Perpunuese te Mineraleve te miratuar me urdher te Ministrit Nr. 132 , date 07.04.1999 , mbeshtetur ne nenin 17 te Ligjit Minerar Shqiptar Nr. 7796 , date 17.02.1994 dhe te botuar nga Ministria e Ekonomise Publike dhe Privatizimit (sot Ministria e Ekonomise , Tregtise dhe Energjitikes) , ne vitin 2001“
2. Rregullore “Mbi disa shtesa dhe ndryshime ne Rregulloren e teknikes se sigurimit per Miniera e Karriera, miratuar me urdher te Ministrit Nr. 477.prot. date 30.05.2007”.
3. „V.K.M , Nr. 533 date 08.07.2005 ” Per perdorimin civil te lendeve plasese ne Republikën e Shqiperise“.

Rregullorja e Teknikes se Sigurimit , nga ana e drejtuesit teknik te punimeve dhe subjektit te zbatohet ne çdo proces pune te percaktuar ne plan-organizimin e kryerjes se punimeve te hartuara nga ai dhe te miratuar nga drejtuesi i firmes.

Perveç sa me siper , nisur nga kushtet reale te objektit ku do te ushtrohet aktiviteti minerar theksojme se:

- Punimet gjate gjithë gjatesise se tyre duhet te kontrollohen..
- Çdo veprim te behet nen drejtimin e drejtuesit teknik me pervoje.
- Te kontrollohet nga drejtuesi teknik dhe personeli tjetër drejtues i subjektit mbajtja e paisjeve mbrojtese individuale nga ana e punetoreve.
- Te organizohet sipas normave te P.E.M-it grupi avaro-shpetues.
- Drejtuesi teknik i subjektit te kryeje instruktive te rregullta mujore e tremujore ku te trajtoje probleme te ndryshme per te gjitha profesionet.

Për këtë kërkohet:

- Te njihen punëtorët imtesisht me RR.T.S.M.K efektët helmonjëse të gazrave , pluhurave, zhurmave, vibrimet etj.dhe të merren masat e duhura për monitorimin sistematik të tyre.
- Te njihen imtesisht punonjësit me rregullat e sigurise në punë dhe skema e manovrimit në rast rreziku.Të bëhet instruktimi i vazhdueshëm dhe manovrimi me mjetet vetëshpetuese.
- Te mendohet mundesia e rinovimit mjedisor të vend - stokimeve të sterileve dhe mbeturinave të tjera..
- Te merren masat e duhura për pajisjen e punonjësve qe janë në prani të zhurmave me mjetë antifone,si kufje,tampona specific etj.
- Të merren masat për tu pajisur me aparaturen e duhur per monitorimin e zhurmave dhe vibrimit.

h. Masat per kapjen dhe trajtimin e ndotjes dhe shkarkimeve ne mjedis (Shtojca III)

- **Zbatimii alternativave me te mira te disponueshme per parandalimin, ose reduktimin e shkarkimeve nga instalimet/impianti**

Procesi i perzgjedhjes se projektit, si dhe alternativat gjate hartimit te projektit/veprimtarise Ne pershkrimin e projektit jane trajtuar hollesisht objektivat dhe karakteristikat fizike te projektit dhe bazat ligjore qe e ben te domosdoshem hartimin e tij.

Teknika dhe teknologjia e zhvillimit te punimeve te shfrytezimit mer parasysh parandalimin e rreziqeve ,mjedisore.

Ne projekt parshikohen zgjidhje teknike te punes ne raport me punonjesit qe do te punojne ne objekt dhe kalimtareve te zones. Me rritjen e numrit te punonjesve, shtimit te paisjeve teknologjike ndikimet ne mjedis do te trajtoheshin ne pershtatje me keto ndryshime.

Arsyet kryesore te perzgjedhjes se alternatives se paraqitur te veprimtarise, perfshi edhe kriteret apo konsideratat mjedisore

Ngarkim - transporti me skreper mekanizon zhvendosjen e mineralit gjate shfrytezimit. Ky lloj transporti eshte i thjeshte dhe me kosto te ulet per sigurimin e mekanizmave. Paisjet skreperuese kerkojne sherbim te vogel, montohen e cmontohen me lehtesi, jane te sigurta ne pune dhe mund te punojne ne kushte te ndryshme gjeologo – minerare. Paisjet e skreperimit jane arganoja, elektromotori, skreperi, karrukulla, litari per terheqjen me ngarkese dhe litari per terheqjen pa ngarkese. Efektiviteti i perdorimit te kesaj metode varet nga vetite fiziko – mekanike e mineralit, gjatesia e transportit, forma e dyshemese se punimit, te skreperimit dhe organizimi i punes. Fiksimi i sigurte i karukullave realizohet me menyra te ndryshme dhe eshte objekt i punes se drejtuesit teknik te minieres. Rekomandohet qe te perdoret menyra e skreperimit ne vije te drejte paralel me frontin e shfrytezimit sipas renies se trupit mineral. Ne rasti konkret ngrkim behet me eskavator, fadrome dhe transporti me kamiona.

- Minimizimin/eliminimin e ndotjeve te kosideruar domethenese

Per minimizimin/eliminimin e ndotjeve duhet te merren masat e nevojshme:

- Në minierë duhet te ndertohen dushet dhe garderobat, fjetoret dhe mensa për trajtimin ushqimor për punonjësit që flenë pranë minierës.
- Punonjësit që do lëvizin për në shtëpi pas punes duhet tu sigurohet transport falas.
- Punonjësit duhet te trajtohen me antidote (qumësht dhe fruta çdo ditë).
- Tendërtohen depozitat e neutralizimit të ujrave që dilin nga miniera ne hyrje te dishenterise.
- Ujrat qe dalin ne sipërfaqe nga depozitat deri ne derdhjen ne prroin e Lajthizes duhet te largohen nepermjet tubacionit, duke shmangur keshtu cdo kontakt me atmosferen.
- Niveli i zhurmave te fiksohen pranë makinerive.

Duke u larguar nga makinerite niveli i zhurmave bie. Duhet të dime se ambienti i mbyllur e perforcon nivelin e zhurmave.

Tashmë dihet se veprimi i vazhdueshëm i zhurmës ç`rregullon ndigjimin, sistemin nervor, përkeqëson humorin dhe ul aftësinë për punë.

Shumica e proceseve të prodhimit në industrinë minerare shoqërohen me zhurmë dhe vibracion.Veprimi i përbashkët i zhurmës dhe i vibrimit çojnë në sëmundjen e sistemit kardio-vaskular, zgjerimin e enëve të gjakut, dhimbje në nyje dhe shpatulla, rrit 20-30% mundësinë e sëmundjeve të përgjithshme.Tek punëtorët e sektorëve minierar nëntokësor sasia e energjisë

zanore që vjen nga makineritë lëvizëse, veglat pneumatike në hapjen e vrimave , ventilatorët etj realisht është me intensitet të lartë e si pasojë krijon shqetësim të përgjithshëm nervor, lodhje të theksuar, dobësim të forcave muskulare, ulje refleksesh, pagjumësi, dhembje koke, dhembje veshësh etj.

Në pamundësi të largohesh nga zhurma duke përdorur mjetet mbrojtëse si kufje dhe mjete mbrojtëse antifone.Kufjet ulin 30 % nivelin e zhurmave. Për zhurmat dhe vibracionet janë caktuar norma sanitare dhe instruksione manovrimi për ruajtjen e shëndetit.

Normat e ekspozimit në zhurmë gjatë punës,sipas Organizates Boterore të Shëndetit(O.B.SH.):

Kohëzgjatja e ekspozimit:	Niveli i zhurmes në dB:
8 orë	85 (maksimumi 90) dB
6 orë	92 dB
4 orë	95 dB
3 orë	97 dB
2 orë	100 dB
1-1.5 orë	102 dB
1 orë	105 dB
0.5 orë	110 dB
0.25 orë	115 dB

Punonjësit që janë të ekspozuar në zhurmë në nivelin nën 100 dB kalojnë në kontroll shendetësor për shkallë ndigjimi çdo vitë,ndersa për ekspozimet mbi 100 dB kontrolli bëhet çdo 6 muaj.

Për nivel zhurme mbi 85 dB aplikohet detyrimisht mbrojtje veshësh duke përdor mjete mbrojtëse(kufje,tampona etj),ndersa për nivel zhurme 90 dB e lart, kërkohet të merren masa mbrojtëse,për reduktimin e zhurmave.

Sic u permend dhe me siper ne miniere, gjate punes normale te saj burime te zhurmes te njekoheshme mund te jene:

- Shperthimi i ngarkesave te Lendes Plasese
- Puna e kompresorit dhe çekiçave shpues
- Zhurma e kamionit te transportit ne siperfaqe. Procesi teknologjik dhe zhurmat nuk perbejne shqetesim per komunitetin per rreth, pasi objekti qe shfrytezohet eshte larg qendrave te banuara.

Gjate shperthimit te ngarkesave te lendes plasese, ne sasine e parashikuar ne projekt, niveli i zhurmave te krijuar te matur eshte 120 dB.

Ne kete rast koha e ekspozimit ne nje zhurme te tille eshte e rendit te 1-2 mili sekondave

Niveli i zhurmave te krijuara per rastet b dhe c eshte i njejete

Burimi kumuluar i zhurmave nga puna e njekoheshme e makinerive te permendura ne pikat b dhe c ne distance 7 m nga to eshte 220 dB . Duke mare parasysh shprehjen e nivelit te intensitetit akustik te nje zhurme me relacinin me poshtem :

$$L= 10\lg(I1/I0) \text{ ku}$$

L - Niveli akustik i zhurmes te marre ne konsiderate.

I1--Intensiteti akustik i zhurmavete kumuluar

I0- Intensiteti akustik i references

Vleresojme se niveli akustik i zhurmes ne rruge eshte me i ulet se ai i zhurmes se nje makine qe kalon ne te , praktikisht ai eshte 40-50 dB qe i pergjigjet kushteve te nje bisede me ze normal.

Analiza e frekuences te zhurmave te emetuar nga keto makineri dhe pajisje tregon se ato ndodhen nen mesataren e frekuences 2 00-2 000 Hz , e cila e shte e pranueshme nga veshi i njeriut .

Niveli akustik i zhurmave ne distance 500 , pritet te jete 4-6 dB qe i pergjigjet kufirit auditiv dhe ne kete menyre nuk do te ndjehet nga gjallesat e zones.

Nivelet e zhurmave ne varesi te stines dhe duke marre ne konsiderat dhe zbutjen e tyre nga bimesia ne siperfaqe pritet te jete dhe me i ulet .

Vibracionet

Sic u permend me siper gjate procesit teknologjik ne miniere do te perdoret lende plasese per rrezimin e mineralit dhe hapjen e punimeve minerare Vibracionet qe shkaktohen nga makinerit e shpimit, ngarkimit dhe transporti jane te pakonsiderueshme. Efektin me te madh ne gjenerimin e vibracioneve e ka shperthimi i lendes plasese. Ne funksion te kushteve qe vendosin normat DIN dhe AFTES dhe ISO 9002 te aplikueshme per te gjitha vendet e komunitetit Europian eshte bere llogaritja e shpjtesise maksimale te lekundjeve nga shperthimi i L.P me formulen e meposhteme :

$$V_{max} = K / (D/Q^{1/2}) - 1.8 \quad K_u:$$

V_{max} -Shpejtesie e lekundjeve ne mm/sek

D- Distanca nga vendi i shperthimit, ne metra

Q- Sasia e L.P qe shperthehet njeheresh 20 Kg

K – Koeficient qe mer ne konsiderate treguesit e masivit shkembor RQD, RMR, kompaktesine dhe shpejtesine e shperndarjes se vales lekundese ne m/sek - K mer vlerat 1200-6000 dhe eshte pa njesi

Pas transformimeve ne formulen me siperme duke mare ne konsiderate:

$$Q = 20Kg$$

$$RQD = 78-92\%$$

RMR - E vleresuar indirekt sipas metodikes se Barton etj.

Shpejtesine e perhapjes se vales (3000m/sek –5000 m/sek) eshte pranuar 3000m/sek

V_{max} te lejuar per ndertesa nje kat me konstruksion te zakonshem 22.5mm/sek

V_{max} te lejuar per ndertime te rendesishme dhe rruge 8 mm/sek

Per sasine e shperthimit prej 20 Kg kjo distance do te jete 22 m

Shpejtesia maksimale e lekundjeve, e llogaritur me formulen e me siperme rezulton 2.6 mm/sek dhe eshte ne kufirin minima te auditimit .

Sic e theksuam levizja e automjeteve do te jete minimale e si rrjedhim nuk perben rrezik per shtimin e trafikut apo krijimin e problemeve te tjera lidhur me te .

Rreziqe si pasoje e avarive te pajisjeve apo gjate proceseve

Avarite parashikohen vetem ne mekanizmat e instaluar.punetoret duhet te zbatojne me rigorozitet rregullat e sigurimit teknik ne pune, ne menyre qe te shmangen rreziqet qe mund te shfaqen gjate avarive te sistemit te ngarkimit me eskavator, gjate shperthimit te minave etj..

Te dhena per cilesine e ajrit te zones se projektit,

Në punimet minerare ajri pëson ndryshim presioni, temperature, lagështirë relative, ul përmbajtjen e oksigjenit dhe ngopet me gazra toksik si CO, CO₂, SO₂, CH₄, NO,NO₂, H₂S,H₂, ngopet me pluhura etj

Ajri eshte nje perzierje gazesh te azotit (78%), oksigjenit (21%), dioksidit te karbonit (CO₂) dhe te disa gazeve te tjere inerte. Ai, gjithashtu, permban avuj uji, sasia e te cilave ndryshon sipas

gjerësisë gjeografike të zonës, afërsisht se saj me sipërfaqet ujore etj. Ajri përmban dhe një numër substancash të demshme.

Ndotja e ajrit kryesisht vjen nga trafiku i madh i makinave në transportin rrugor që është burim i rëndësishëm për lëshimin e substancave të demshme në ajër, siç janë: plumbi, benzeni, grimcat e imta dhe benzopireni. Pasojat janë paraqitja e smogut dhe koncentratet e shtuara të këtyre substancave në ajër. Transporti rrugor shkakton, gjithashtu, me shumë se gjysmën e shkarkimeve të NOx dhe 35% të shkarkimeve organike të avullueshme. Automjetet me motor naftë prodhojnë grimca shumë të imta, të cilat janë shumë të demshme për shëndetin e njeriut.

Ndotja e ajrit shkaktohet edhe nga industria e cila në zonën e projektuar për shfrytëzim dhe rajon nuk ekziston.

Krahinat malore shfaqen si ishuj të ftohtë me mjedisin rrethues të tyre. Temperatura e ajrit me e lartë është në muajt korrik – gusht dhe me e ulët në janar – shkurt. Ecuria ditore e temperaturës së ajrit shprehet nga një lakore që karakterizohet nga një maksimum në orët e para të pasdites dhe një minimum para lindjes së diellit.

Vlerat me të larta të lagështisë relative të ajrit vërejtohen në gjysmën e ftohtë të vitit dhe me theksuar në muajt nëntor, dhjetor, janar, ndërsa vlerat me të ulëta në muajt korrik-gusht.

Në zonën e projektit nuk ka rrezatime elektromagnetike

Depozitimi i mineralit dhe sterilit.

Brenda kufijve të zonës së shfrytëzimiteshtë ndërtuar sheshi i depozitimit të mineralit dhe të sterilit.

Sheshi i depozitimit të mineralit do të jetë relativisht i vogël pasi sasia e depozituar në të mineralit do të jetë e vogël. Mendojmë se një shesh me një sipërfaqe 100-150 m² është i mjaftueshëm pasi në të mund të depozitohen rreth 1000-1500 ton mineral. Kjo është e nevojshme për periudhën e dimrit pasi në kohë tjetër nuk do të depozitohet sasi e madhe minerali sepse do të evadohet për eksport. Për një shesh të tillë është i mjaftueshëm për objektin tonë.

Nisur nga fakti që në këto vendburime janë kryer punimet e hapjes dhe përgatitjes së tij sasia e sterilit që do të nxirret në hapjen e Galerive të cdo vendburimi do të jetë e afërsisht 900 – 950 m³. Duke shfrytëzuar kushtet e terrenit të thyer sterili do të shkarkohet në stok.

- **Parandalimin e gjenerimit të mbetjeve në përputhje me ligjin për menaxhimin e integruar të mbetjeve, në rastet kur gjenerohen mbetje ato duhet të asgjësohen për të evituar ose reduktuar impaktin në mjedis**

Faktorët fizikë që ndikojnë në shëndetin e punonjësve duhet të mbahen gjithnjë parasysh nga zotëruesit e lejes minerare. Të ftohtët dhe lagështira në mjediset e punës shkaktojnë nefrite acute dhe hemoglobinuri "afrigore." Temperatura e lartë çon në ç'rregullime hidroelektrolitike që ndikojnë në dëmtimin e rëneve dhe shpesh mbizotëron infeksioni në mushkëri. Kombinimi i temperaturës lagështirës relative dhe shpejtësisë së ajrit është vendimtare për të mbajtur kushte normale në punë.

Kontrolli imikroklimës realizohet me aparaturën e duhur për testimin gazor , për matjen e temperaturës, presionit, lagështirës relative, për matjen e shpejtësisë së lëvizjes së rrymave të ajrit, të pluhurave duke punuar me shpime të lagura etj.

Por duhet të mbahet gjithnjë parasysh se në punimet nëntoksore ka mjaft vështirësi, ndaj ka dhe kufizime. Këtu duhet të punojnë vetëm ata punonjës që nuk kanë ngushtim të rrugëve të frymëmarrjes, sëmundje kardiovaskulare, sëmundje irrituese ose inflamatorë të zorrëve, ulcer peptike, epilepsy, diabet, migren, tension gjaku, sëmundje lëkure etj.

Punëtorët e nëntokës duhet ti nënshtrohen ekzaminimit paraprak mjeksor para marrjes në punë dhe më pas në çdo gjasht muaj.

Në këto miniere duhet vendosur sherbimi mjekësor, i cili ndjek rregullisht aftësia e punonjësve për punë, Ndjekja fiziologjike e trupit të njeriut gjatë punës ka rendësi të madhe.

Në RR.T.S.M.K shkruhet: Temperatura e ajrit në punimet minerare nëntokësore nuk duhet të kalojë mbi 26 °C. Në temperature më të lartë se 26 °C duhet të merren masat për intensifikimin e ajrit, për uljen e temperaturës ose të bëhet largimi i punëtorëve për në rrymën e ajrit të freskët.

Lidhja midis shpejtësisë së ajrit, temperaturës dhe lagështirës relative jepën në tabelën e mëposhtme:

Shpejtësia e ajrit në m/sek	Temperatura e lejuar °C për lagështi		
	60-75 %	76-90%	90%
Deri 0.25	24	23	22
Deri 0.5	25	24	23
Deri 1	26	25	24
2 dhe më shumë	26	26	25

Shpejtësia e lëvizjes së rrymës së ajrit në frontet e punimeve përgatitore duhet të jetë jo më pak se 0.15 m/sek. Qëndrimi i njeriut për një kohë të shkurtër ose të gjatë në kondita jo të mira nxehtësie sjell pasoja në organizmin e njeriut.

Shpejtësia e lëvizjes së rrymave të ajrit nëpër fronte në minierën duhet të jenë mbi 0.3 m/sek, gjë që krijon kushte të favorshme për punë por duhet patur parasysh se në punimet e spostuara nga horizonti, në pikat ku punon marteli, krijohet shumë lagështirë relative si rrjedhojë duhet të sigurohet rryma e nevojshme e ajrit për spostimin e ujit të pulverizuar që lind në procesin e hapjes së vrimave me shpim të lagur.

Gazrat toksik:

Në punimet e mbyllura minerare(nëntoksore) ajri pranë frontit të punës tenton të ngopet me gazra toksik. Disa nga gazrat vijnë nga oksidimi i elementëve që ndodhen në shkëmbenj dhe shtresa të tjera nëntoksore, disa vijnë nga përdorimi i lëndëve plasëse, nga puna e makinerive nëntokësore, frymëmarrja e punëtorëve etj.

Në ambientet e punimeve minerare, në frontet e punës ku punohet nuk duhet të përmbajë:

- më pak se 19% Oksigjen,
- jo më shumë se 0.5% CO₂,
- jo më shumë se 0.002%CO (monoksid karboni),
- jo më shumë se 0.00025%NO₂,
- jo më shumë se 0.0002 % SO₂,
- jo më shumë se 0.0005% H₂S,
- jo më shumë se 1 % H₂ etj.

Pluhurat:

Në proceset teknologjike dhe sidomos në punimet minerare (shpimit të vrimave me martel,sonde në transport etj) krijohet pluhur. Pluhurat shkaktojnë dëmtime në mushkëri që njihen me emrin pnoumokoniozë.Efekti dëmtonjës i pluhurave kushtëzohet nga sasia, koha e qëndrimit të pluhurit në mushkëri lloji dhe dimensionet. Kemi pluhura me veprim helmonjës, me veprim ngacmues, alegjik, më veprim fibrogjen, me veprim fotodinamik, pluhura që kanë veti të ulin aftësinë mbrojtëse të indit mushkëror ndaj infeksioneve e deri në pluhura me veprim kancerogjen. Ndaj kujdes! Përdorimi i aspiratorëve, spërkatja me ujë apo përdorimi i formave të tjera për eliminimin e pluhurave është domosdoshmëri..

Pluhurat duhet të ndiqen edhe nga përbërje kimike të tyre duke verifikuar përmbajtjen e SiO₂,As,Pb,Hg,lëndet radiaktive etj. që konsiderohen të rrezikshme për shëndetin .

Normat e lejuara për pluhurat në ajrin e frymëmarrjes, pa përmbajtje SiO₂ është si më poshtë :

Nr	Llojet e pluhurave	Përqëndrimi i lejuar i këtij lloje pluhuri në ajër në mg/m ³
1	Pluhur azbesti	2
2	Pluhur çimento-argjile	5
3	Pluhur qymyri	5
4	Oksid hekuri	5
5	Nikel dhe oksidet e tij	0.5

Matja e pluhurave

Normat e lejuara për pluhurat në ajrin e frymëmarrjes me përmbajtje SiO₂ janë si në tabelë :

Nr	Përmbajtja e SiO ₂ në % për pluhurat e ajrit të ambientit	Norma e lejuar e këtij lloji pluhuri në mg/m ³
1	0.5	5.00
2	10	3.80
3	20	3.70
4	30	3.65
5	40	3.60
6	50	3.55
7	Mbi 50%	3.40

Aty ku vendosen thërmijat e pluhurit me olveole, në sajë të reaksionit që zhvillohet, lëshojnë lëndë helmonjëse për indet e mushkërive dhe bën të mundur zhdukjen e elasticitetit duke zhvilluar kështu enfizema pulmonare(zgjerimin e mushkërive si pasojë e humbjes së elasticitetit) duke përkeqësuar frymëmarrjen që gradualisht dëmton gjithë organizmin.

Në projektet e shfrytëzimit mineral janë parashikuar të gjithë masat kundër pluhurit dhe pajisjet që përdoren kundër formimit të pluhurit(pika 796 e rregullores).

Në minierat që nxjerrin mineral me përmbajtje të lartë SiO₂ ngrihet edhe laboratorit i përcaktimit sasior dhe cilësor të pluhurave.Gazrat që lindin nga shperthimi i lëndes plasëse janë mjaft helmonjëse,ndaj duhen detyrimisht të eliminohen nga front i punës .

Në minierë nuk fillon puna pa eliminuar gazrat dhe pluhurat pas shpërthimeve të lëndes plasëse ne miniere. Për këte përdoren ventilatorët shtytes dhe aspiratorët thithes.Ky veprim bëhëj edhe për te eliminuar gazrat e NOx që realisht kane efekt mjaft helmonjës.

Ujrat e shkarkimit dhe mbetjet e ngurta :

Në zbatim të ligjit 9010 dt 13.02.2003 “Për vlerësimin mjedisor të mbetjeve te ngurta “ dhe Ligjit Nr 9115 dt 24.07.2003 ”Për trajtimin mjedisor të ujrave të ndotura, subjekteve minerare u dalin detyra për zbatim. Këto ligje detyrojnë Zotëruesit e Lejes Minerare që të marre masat e duhura për parandalimin e ndotjeve , detyrimin për trajtimin e ujrave te ndotura, monitorimin dhe kontrollin e tyre. Ligji i kushton vemendje modaliteteve te administrimit mjedisor te ndotjeve në çdo faze, gjatë krijimit, grumbullimit, ndarjes, ruajtjes, transportit, riciklimit, përpunimit dhe asgjësimit te tyre.

Jane te ndaluara hedhjet e mbeturinave ne toke apo ne ujrat siperfaqesore qe çojne ne degradimin e vetive te tokes, ajrit apo ujrave siperfaqesore dhe qe shkaktojne rrezik ose dem per shendetin e njerezve.

Miniera duhet, te perdor metodën e lagies se mineralit për të eliminuar pluhurat gjate ngarkim - shkarkimit dhe transportin e tij, Duhën vendosur gropat e precipitimit për kullimin e ujrave para se të bashkohen ne ujrat e tjere siperfaqesor. Por duhet te behet monitorimi periodik i tyre ne drejtim te perberjes kimike dhe pH dhe te merren masat e duhura për trajtimin e tyre.

Normat e shkarkimeve industriale të ujrave:

V.K.M nr 177 dt.31.03.2005 “Për normat e lejuara të shkarkimeve ujore...” saktësohen këto norma për shkarkimet ujore:

- pH 6 -9
- COD 150 mg / liter.
- lëndet pezull 50 mg / liter.
- cyanide total 1 mg / liter.
- Cianid i lire 0.1 mg / liter.
- Arsenik 0.1 mg / liter.
- Kadmium 0.1 mg / liter.
- Baker 0.5 mg / liter
- Krom 0.1 mg / liter.
- Merkur 0.01 mg / liter.

- Plumb .2 mg / liter.
- Nikel 0.5 mg / liter.
- Zink 2 mg / liter.
- Hekur 3.5 mg / liter.
- Radium 700 mBq / liter(njesi matese për elementët radioactive).

SHTOJCA III - KAPJA DHE TRAJTIMI I NDOTJES DHE SHKARKIMEVE NE MJEDIS DHE MBETJEVE

1, Trajtimi i ndotjes

Lloji i shkarkimit/ndotjes (ne ajer, toke, uje)	Pershkrimi i trajtimit
Zhurmat	<p>Shumica e proceseve të prodhimit në industrinë minerare shoqërohen me zhurmë dhe vibracion.Veprimi i përbashkët i zhurmës dhe i vibrimit çojnë në sëmundjen e sistemit kardiovaskular, zgjerimin e enëve të gjakut, dhimbje në nyje dhe shpatulla, rrit 20-30% mundësinë e sëmundjeve të përgjithshme.Tek punëtorët e sektorëve minierar nëntokësor sasia e energjisë zanore që vjen nga makineritë lëvizëse, veglat pneumatike në hapjen e vrimave , ventilatorët etj realisht është me intensitet të lartë e si pasojë krijon shqetësim të përgjithshëm nervor, lodhje të theksuar, dobësim të forcave muskulare, ulje refleksesh, pagjumësi, dhembje koke, dhembje veshësh etj. Në pamundësi të largohesh nga zhurma përdor mjetet mbrojtëse si kufje dhe mjete mbrojtëse antifone.Kufjet ulin 30 % nivelin e zhurmave. Për zhurmat dhe vibracionet janë caktuar norma sanitare dhe instruksione manovrimi për ruajtjen e shëndetit.</p> <p>Punonjësit që janë të ekspozuar në zhurmë në nivelin nën 100 dB kalojnë në kontroll shendetësor për shkallë ndigjimi çdo vitë,ndersa për ekspozimet mbi 100 dB kontrolli bëhet çdo 6 muaj. Për nivel zhurme mbi 85 dB aplikohet detyrimisht mbrojtje veshësh duke përdor mjete mbrojtëse(kufje,tampona etj),ndersa për nivel zhurme 90 dB e lart, kërkohet të merren masa mbrojtëse,për reduktimin e zhurmave.</p>
Pluhura	<p>Në proceset teknologjike dhe sidomos në punimet minerare (shpimit të birave me martel, në transport etj) krijohet pluhur. Efekti dëmtonjës i pluhurave kushtëzohet nga sasia, koha e qëndrimit të pluhurit në mushkëri lloji dhe dimensionet. Kemi pluhura me veprim helmonjës, me veprim ngacmues, alegjik, më veprim fibrogjen, me veprim fotodinamik, pluhura që kanë veti të ulin aftësinë mbrojtëse të indit mushkëror ndaj infeksioneve e deri në pluhura me veprim kancerogjen. Ndaj per eliminimin e tyre duhet përdorimi i aspiratorëve, spërkatja me ujë apo përdorimi i</p>

	formave të tjera për eliminimin e pluhurave është domosdoshmëri. Zotëruesit e Lejes Minerare duhet të ndjekin rregullisht përmbajtjen e pluhurave në mjediset e punës. Pluhurat duhet të ndiqen edhe nga përbërje kimike të tyre duke verifikuar përmbajtjen e SiO ₂ ,As, Pb,Hg,lëndet radioaktive etj. që konsiderohen të rrezikshme për shëndetin .
--	--

Perdorimin eficient te energjise, marrjen e te gjitha masave te nevojshme per te parandaluar aksidentet dhe minimizimin e impaktit te tyre

Miniera e kromit ka te percaktuara me projekt skemen e furnizimit me energji elektrike te kesaj miniere.

Megjithë këto skema duhet të hartohet një herë në vit nga specialisti perkates dhe drejtuesi teknik i punimeve e cila pasurohet sistematikisht me të gjitha ndryshimet që ndodhin në furnizimin me energji elektrike të minierës. Në skemë duhet të shenohen rrjeti kabllor i tensionit të lartë dhe i instalimeve elektrike stacionare të tensionit të lartë e të ulët, përfshirë edhe vendet e instalimit të transformatoreve. Në skemë duhet të percaktohet rrjeti kabllor i tensionit të ulët dhe instalimet elektrike që kalojnë në punimet e kesaj miniere. Skema duhet të hartohet në përputhje me planin e zhvillimit të punimeve minerare. Kjo skemë ruhet së bashku me planin e likuidimit të avarive. Në planin e punimeve minerare të çdo horizonti duhet të shenohet rrjeti i kabllorëve të fuqisë së tensionit (pikat e shpërndarjes në horizonte) duke percaktuar gjatësinë dhe seksionin e çdo kablli, vendet e muftave të kabllorëve, vendet e instalimit të makinave elektrike, rrjeti i ndricimit, vendi ku ndodhen aparatet telefonike, skema minimalisht një herë në vit duhet të hartohet së bashku me planin e likuidimit të avarive.

- **Marrjen e masave për të eliminuar rrezikjet e ndotjes dhe krijimin e kushteve të favorshme në instalim/impant, pas ndërprerjes së funksionit të tij.**

Pas ndërprerjes së punimeve në këto objekt duhet të merren këto masa :

- Garantimi i demolimit të sigurtë të objekteve të veprimtarisë minerare të cilat nuk do të përdoren pas përfundimit të kesaj veprimtarie
- Realizimi i përfundimit të procesit të mbylljes me një emetim sa më të vogël në mjedis dhe garantimit të postmonitorimit minerar
- Bashkëpunimi dhe veprimi i përbashkët ndërmjet autoriteteve të Qeverisjes Qendrore dhe asaj vendore
- Rehabilitimin e pjeseve të demtuara në mjedis

i. Programi i vetemonitorimit te shkarkimeve ne mjedis (shtojca III)**Plani i monitorimit do te konsistoje ne :**

- Monitorimi i sjelljes se shkembijeve ne kufijte e jashtem te Minieres dhe marrja e masave per parandalimin e levizjeve te mundshme si shkarje, shembje ose vithisje .Monitorimi i zones se mundshme te shperndarjes se pluhurit gjate aktivitetit te shfrytezimit.
- Monitorimi i parametrave fizike dhe dinamike te shperndarjes se pluhurit dhe marrja e masave perkatese te parashikuar ne projekt, per parandalimin e tij.
- Monitorimi i siperfaqeve te mbushura me material dhe toke vegetale per parandalimin e shplarjeve, gryerjeve, krijimin e gropave etj. Atje ku evidentohen demtime te kesaj zone do te merren masa per riparimin e tyre.
- Monitorimi i siperfaqeve te mbjella, pemeve dhe bimeve te kultivuara, ecurise normale e mbirjes dhe zhvillimit te tyre. Ne rastet kur verehet se ka demtime merren masa per zevendesime me fidane te rinj. Monitorimi i çdo siperfaqe te mbjelle do te vazhdoje per nje periudhe 3 vjeçare, kohe gjate se ciles bimet kane marre nje zhvillim te konsiderueshem dhe nuk kane me nevoje per sherbime.

Subjekti merr persiper sigurimin e ecurise normale te punes dhe ruajtjen e vazhdueshme te mjedisit deri ne mbylljen e aktivitetit.

Subjekti, gjithashtu, do te kete lidhje te vazhdueshme me Agjensine Rajonale te Mjedisit, prane te se ciles do te informoje peridokisht per mbarvajtjen e punes si gjate shfrytezimit ashtu dhe per mitorimin e parametrave te me siper.

Programi i vetemonitorimit të shkarkimeve

Vendndodhja e monitorimit/Koordinatat

Parametri	Rezultatet (mg/l ose mg/m ³)				Metoda e marrjes se mostres	Qellimi / arsyeja e vleresimit analitik	Metoda analitike / teknika
	Janar	Prill	Korrik	Tetor			
Pluhura	41	41	48	48	Me marrje kampioni	Rritjen e saktetise	Gravimetrike
Zhurma	102	102	102	102	Me aparature	Rritjen e saktetise	"Testo 815".

j. Plani i menaxhimit te mbetjeve ne perputhje me kerkesat e ligjit per menaxhimin e integruar te mbetjeve

Parimet baze per hartimin e planit te menaxhimit te mbetjeve minerare konsistojne ne :

Niveli i ndotjeve ne uje toke, flore dhe faune dhe ne ekosistem eshte parashikuar ne perputhje me vlerat minimale te pranuar sipas legjislacionit ne fuqi si per stoqet e depozitimit te mineralit dhe sterilit, shkarkimet ne ajer dhe shkarkimit te ujrave. Vendi ne te cilin do te kryhet depozitimi i mbetjeve eshte i sigurte, nuk perben asnje rrezik per mjedisin e komunitetit, si gjate kohes se shfrytezimit dhe pas shfrytezimit. Mbetjet minerare eshte parashikuar te trajtohen sipas karakteristikave te tyre, perberjes dhe dekompozimit. Menaxhimi i mbetjeve ne kete miniere eshte parashikuar qe te parandaloje ngjarjet aksidentale, te minimizojte dukurine efektive negative ne mjedis dhe te garantoje marrjen e masave efektive dhe me kosto te ulet. Projekti siguron dhe sugjeron monitorimin e vazhdueshem dhe informimin e hollesishem per punimet e kryera lidhur me depozitimin dhe trajtimin e mbetjeve minerare. Rekomandohet shoqerise qe te gjitha veprimet qe lidhen me mjedisin te jene te koordinuara ndermjet autoriteteve te qeverisjes qendrore dhe vendore.

Nisur nga fakti qe ne kete vendburim jane kryer punimet e hapjes dhe pergatitjes se tij sasia e sterilit qe do te prodhohet ne per cdo vendburim do te jete e vogel, pasi punimi ne te gjithe shtrirjen e tij eshte projektuar qe te kaloje ne trupin mineral. Duke Shfrytezuar kushtet e terrenit te thyer sterili do te shkarkohet ne stok dhe hapesirat e shfrytezimit nentokesor. Ky material mund te perdoret edhe per nevoja te komunitetit si shtrim rrugesht etj..Mbetjet e gjeneruara nga aktiviteti jetesor i punetoreve apo ambalazhet do te grumbullohen neper thase te posatshem dhe do te transportohen drejt drejt qendrave me te aferta te banuara per menaxhim nga sektoret perkates te pushtetit lokal. Gomat dhe vaji lubrifikant te perdoruar do t'u jepen subjekteve qe merren me riciklimin e tyre dhe qe aktualisht operojne edhe ne Shqiperi (Ministria e Mjedisit posedon nje liste te subjekteve riciklues).

Ne tabelen e meposhteme jepet preventivi i shpenzimeve per menaxhimin e mbetjeve:

Preventiv per planin e menaxhimit te mbetjeve					
a	Çmontim paisje makineri, ndertesa ne siperfaqe	Volumi (ton)	Ore pune	Paga (lek/ore)	Vlera (lek)
		20	100	25	25000
b	Transport makineri, mbeturina	Volumi (ton)	Distanca (km)	Çmimi (leke/ton km)	Vlera (lek)
		20	30	12	7200
c	Mbushje me dhe' e portalit	Volumi (m ³)	Çmimi (lek/m ³)		Vlera (lek)
		100	30		3000
SHUMA II		35200lek			

2. Manaxhimi i mbetjeve

Material Mbetjesh	Nr nga Rregull. per Kat. e Mbetjeve	Vendi kryesor i germimit	Sasia		Trajtimi ose asgjesimi ne instalim/impiant (Metoda dhe vendndodhja)	Trajtimi, rikuperimi, riciklimi ose asgjesimi jashte instalimit / impiantit (Metoda, vendi, kontraktori)
			Ton/ muaj	m ³ / muaj		
Mbetje sterili		zone	324	90	Ne zonen do te ndertohet sheshi i depozitimit te mineralit dhe te sterilite. Sheshi i depozitimit te mineralit do te jete relativisht i vogel pasi sasia e depozituar ne te e mineralit do te jete e vogel. Mendojme se nje shesh me nje siperfaqe 100-150 m ² eshte i mjaftueshem pasi ne te mund te depozitohen rreth 500-1000 ton mineral. Kjo eshte e nevojshme per periudhen e dimrit pasi ne kohe tjeter nuk do te depozitohet sasi e madhe minerali sepse do te evadohet per eksport .Pra nje shesh i tille eshte i mjaftueshem per objektin tone.per secilin nga vendburimet.. Duke shfrytezuar kushtet e terrenit te thyer sterili do te shkarkohet ne stok dhe hapesirat e shfrytezimit nentokesor.	Nuk rikuperohen, riciklohen dhe asgjesohen. Ato mind te perdoren nga te tretet per shtrim rrugeshe te kategorive te ndryshme.

k. Planin e rehabilitimit per veprimtarite qe shfrytezojne burimet minerare sipas kerkesave te vendimit nr. 3 dt. 21/06/2006 te Keshillit Kombetar te Ujit dhe Udhezimit nr. 3 dt. 17/05/2006 "Per planet e rehabilitimit per siperfaqet e demtuara nga guroret"

Në punimet e rehabilitimit bëjnë pjesë:

- Mbyllja e punimeve ne shfrytezimin e minerali
- Sistemimi i sheshit të depozitimit të mineralit pranë galerisë së transportit
- Hedhja e dheut mbi shtratin e sheshit të depozitimit të mineralit (dhe sterileve)
- Punimet për maturimin e shtratit të dheut dhe mbjellja e "tapetit të gjelbër"
- Mbjellja e fidanëve

Sistemimi i sheshit të depozitimit të mineralit pranë galerisë së transportit

Në përfundim tëshfrytëzimit tëminierës do tërealizohet sistemimi i sheshit të depozitimit të mineralit. Në shesh do të bëhen punimet për sistemimin e rrjedhjes së ujërave të shiut dhe shmangien nga sipërfaqja e sheshit të rrëkeve me ujë të vrullshëm që mund të destabilizojnë procesin rehabilitues. Subjekti do të ruajë copa të shkëmbinjve me përmasa të ndryshme me qëllim që t'i përdorë për të realizuar shtratin strukturor të sheshit të depozitimit të sterileve ku do të hidhet dheut (masa e dheut që do të gjenerohet nga zbulimi i sipërfaqes së hapjes së galerisë edhe pse e pakët në sasi do të sistemohet dhe ruhet në një vend të caktuar pranë sheshit të sterileve për t'u përdorur për rehabilitimin e mëvonshëm të shesheve të depozitimit të sterileve). Këto copa shkëmbinjsh do të vendosen në mënyrë të tillë që të mund të ndihmojnë në stabilizimin e masës sëdheut që do të hidhet dhe të ruajnë atë nga efektet e agentëve atmosferikë gërryes – shpëlarës.

Hedhja e dheut mbi shtratin e sheshit të depozitimit të mineralit (dhe sterileve)

Dheut i grumbulluar do të sistemohet mbi sheshin e depozitimit të mineralit. Për sistemim do të merret dhe' edhe nga jashtë objektit. Kjo me qëllim që të krijohet një shtrat i thellë toke që të mundësojë zhvillimin e bimësisë heterogjene dhe të mund të ofrojë kushtet e duhura fiziko – kimike për mbështetjen e botës së gjallë. Në skajin fundor të sheshit do të ndërtohet një mur i thatë guri, i cili do të shërbejë si brez mbrojtës ndaj erozionit të shiut dhe do të ruajë masën e dheut. Masa e dheut që do të hidhet në sheshin e shkallës më pas do të sheshohet, ngjishet dhe nivelohet me mjete të posaçme nga stafi i subjektit. Paralel me sistemimin e dheut do të hidhet pleh organik i cili do të përzihet me masën e dheut (vlerat dhe roli i plehut organik janë të shumta duke filluar nga përmirësimi i cilësive fizike të tokës deri në çlirimin e lëndës ushqyese dhe mbështetjen e mikroorganizmave). E veçanta e përdorimit të plehut organik këtu është që ai do të krijojë kushte për zhvillimin e mikro dhe mezofaunës së tokës e cila zakonisht strehohet në të dhe do të pasurje tokën me lloje). Në përfundim të sistemimit të dheut do të hapen kanale të vegjël të cilat do të vishen me gurë të përmasave të duhura që të mundësohet drenazhimi i masës së dheut dhe lëvizja e ujërave të tepërta në kohë me reshje që të mos rrezikohet dëmtimi i sheshit dhe zhvendosja e dheut poshtë. Për të siguruar stabilizim më të mirë fizik të volumit të dheut do të vendosen në mënyrë të

çrregullt gurë dhe sterile të përmasave të ndryshme, të cilët do të luajnë rolin e bërthamave lidhëse të hapsirës dhe dheut. Kjo do të shërbejë për të rritur rezistencën e masës së dheut nga erozioni uJOR dhe i erës si dhe do të lehtësojë formimin e strukturës së dheut duke i dhënë tiparet e një toke.

Punimet për maturimin e shtratit të dheut dhe mbjellja e "tapetit të gjelbër"

Para se të realizohet mbjellja e shtratit me llojet që do të përzgjidhen nga subjekti në bashkëpunim me Drejtorinë Rajonale të Mjedisit të Qarkut Kukës, është e nevojshme që shtrati i dheut të maturohet në mënyrë që të ofrojë kushtet e përshtatshme për mbirjen e farave dhe fidanëve. Gjatë kësaj periudhe kohore masa e dheut do të plehrohet me pleh organik dhe do të punohet me bel. Në përfundim, mbasi të bëhet testimi i shtratit të dheut për filtrimin e ujit, strukturën e ajrosjes, stabilitetin strukturor dhe fizik dhe sidomos për aftësinë ujëmbajtëse, do të përgatitet për mbjellje. Ky operacion do të realizohet menjëherë pas sistemimit – nivelimit të masës së dheut mbi sheshin e depozitimit të sterileve pranë galerive. Mbas ngjeshjes, nivelimit dhe hapjes së kanaleve kullues – drenazhues, sipërfaqja e sheshit do të shkruftohet me krehër dhe do të mbillet me farë bari (lilolium ose farë nga bimësia barishtore e zonës si lloji trifolium). Kjo bimësi, duke qenë me sistë rrënjor xhufkor, do të luajë rolin e stabilizuesit biologjik të masës së dheut në fazat e para të riaftësimit të tokës dhe fillimit të zhvillimit të proceseve fillestare të formimit të strukturës së tokës dhe raporteve ajër/ujë të agregateve tokësore dhe poreve. Në këtë fazë mund të kryhet një mulcirim i sipërfaqes së mbjellë me një shtresë të hollë plehu organik dhe mbulese vegetetale.

Mbjellja e fidanëve

Edhe ky operacion do të bëhet në bashkëpunim me Drejtorinë Rajonale të Mjedisit të Qarkut Kukës mbas një periudhe kohore të caktuar nga realizimi i operacionit të mesiperm. Kjo sepse masa e dheut të sistemuar mbi shesh duhet të jetë stabilizuar dhe të ketë fituar cilësitë e nevojshme për zhvillimin e bimësisë së lartë dhe fidanëve. Mbjellja do të bëhet me fidanë të trajtuar më parë në fidanishte për një periudhe 2-vjeçare, me lloje që garantojnë rezultate të larta në mbirje, prandaj është menduar të mbillen bimë autoktone, të cilat kanë përparësi sepse e kanë më të lehtë të përshtaten. Projekti imbjelljes do të hartohet me detaje nëfaqen e parambylljes së minierës dhe do të paraqitet për miratim në organet e mjedisit.

Plani i rehabilitimit ambjental

Plan i rehabilitimit është hartuar në zbatim të: "Udhëzim, Nr.3, datë 17.5.2006 Për planet e rehabilitimit të sipërfaqeve të dëmtuara". Në planin e rehabilitimit trajtohen masat dhe veprimet për sistemimin dhe përgatitjen e vendit për parandalimin e erozionit, për gjelbrimin dhe rigjelbërimin, si dhe ndërhyrjet e vazhdueshme që sigurojnë mirmbajtjen e habitatit.

Aktiviteti i shfrytëzimit të mineralit të kromit si aktivitet mineralar vepron nëntokë. Pjesa e relievit ku do të zbatohet aktiviteti është praktikisht e pacënuar por e varfer nga mungesa e bimësisë. Në përfundim të aktivitetit, e cila është caktuar në baze projektit 25 vjet, do të duhet që të transformohen sipërfaqet e dëmtuara në një reliev të ri natyror, në një sipërfaqe në formën e sotme por të mbuluar nga vegetacioni, dhe në terene të gjelbëruara.

Masat për rehabilitimin e sektorëve të siperpermendur që çënojnë terrenet do të zbatohen hap pas hapi, krahas aktivitetit të zbulimit dhe konsistojnë në:

Sistemimin në sipërfaqen egzistuese ku do të zhvillohet zbulimi nepermjet mbjelljes së pemeve për të rritur kohezionin e saj pasi të ketë përfunduar puna;

Hapja e gropave ku do të mbillen fidanat dhe mbushjen e tyre me dhëra vegjetale;

Mbjelljen e sipërfaqeve të krijuara si më sipër dhe sipërfaqeve të reja në teritorin e zones me pemë natyrore dhe barishte të ndryshme;

Mirmbajtjen e sipërfaqeve të mbjella për një kohë 4 vjeçare pas dorëzimit të lejes së shfrytëzimit;

Duke konsideruar sipërfaqet e shesheve që zene punimet e projektuara si në tabelën e mëposhteme jepen shpenzimet e rehabilitimit:

a	Tarracimi dhe sistemimi I stokut të sterilizimit	Sip (m ²)	norma (m ² /dit)	dite pune	leke/dite pune	Vlera (lek)
		100	40	2,5	2400	6000
b	Mbushja me dhe' e stokut të sterilizimit	Sip (m ²)	Volumi (m ³)	Çmimi (leke/m ³)		Vlera (lek)
		100	400	30		12000
c	Sistemimi i sheshit industrial, mbushje me dhe'	Sip (m ²)	Çmimi (leke/m ²)			1600
		100	30			3000
d	Blerje pemesh	Sip (m ²)	Nr / m ²	Nr. Pemeve	Çmimi (leke)	
		100	0,04	8	1000	8000
e	Mbjellje pemesh	100	0,04	8	200	1600
f	Rrethim					30000
g	Kanalizime, drenazhime					15000
h	Sinjalistike lajmeruese parandaluese					10000
SHUMA		87200				

Shuma e shpenzimeve që duhen për mbrojtjen dhe rehabilitimin e sipërfaqes së marrë në dorëzim është 87 200 leke

Në përfundim të aktivitetit në pikepamje ambientale me masat e përcaktuara zona përfiton një sipërfaqe me drurë natyrore që rriten aktualisht atje prej 300m²

Kjo strukturë e shpenzimeve të rehabilitimit është afërsisht e njëjta për secilin nga vendburimet e lartpërmendura.

Fidanët do të mbillen përgjithësisht në fillim të pranverës, ose në dimër në varësi të llojit të fidanit dhe kërkesave të tij për faktorë abiotike. Do të mbillet bimësi autoktone, një pjesë e së cilës do të sigurohet dhe ruhet që nga faza e hapjes së shkallëve, kur do të shkulet bashkë me shtresën e dheut. Për të ruajtur bimësinë autoktone do të ndërtohet një farishte e hapur në grumbullin e dheut të hequr nga sipërfaqja. Fidanët do të mbillen bazuar në kriteret teknike për madhësinë e gropës, plehrimin, distancën midis tyre etj.

I. Planii perballimit te emergjencave dhe aksidenteve me pasoje ne mjedis per veprimtarite qe perdorin, prodhojne dhe depozitojne lende te rrezikshme per mjedisin dhe shendetin e njerezve

Gjate ushtrimit te aktivitetit minerar, subjekti do te mbaje parasysh qe problemet e sigurimit teknik dhe te mbrojtjes ne pune jane me te rendesishmet dhe me te mprehta dhe kerkojne vleresim serioz, duke patur parasysh qe shfrytezimi i tanikeve dhe blloqeve te rezervave te mbetura eshte nje proces teknik dhe teknologji me i veshtire se shfrytezimi i vendburimive te mirefillta.

Para se gjithash ne te gjitha operacionet do te punesohet specialist specialiste me eksperience pune ne miniera.

Drejtuesi teknik i punimeve para fillimit te punes do te zbatoje rregullat dhe normat e percaktuara ne Rregulloren e Tekniques se Sigurimit per Minierat dhe Karierat.

Rregullorje e Tekniques se Sigurimit, nga ana e drejtuesit teknik te punimeve dhe subjektit, do te zbatohet ne çdo proces pune te percaktuar ne plan – organizimin e kryerjes se punimeve te hartuar nga ai dhe te miratuar nga drejtuesit e firmes.

Plan organizimi i punimeve do te hartohet para fillimit te punimeve nga drejtuesi teknik i punimeve

Drejtuesi teknik i punimeve ose personi i ngarkuar do te beje kontrollin teknik dhe azhornimin e sakte te punimeve te çdo lloji per te cilat subjekti ka marre license.

Radha e kryerjes do te percaktohet hollesisht ne planin e masave tekniko-organizative dhe do te miratohet nga pronari i firmes.

Ne kete plan tekniko-organizativ masat e tekniques se sigurimit dhe te ajrimit do te zene vendin kryesore.

Drejtuesi teknik i punimeve do te kryeje instruksione te rregullta mujore e tremujore, ku do te trajtohen tema te veçanta per te gjitha profesionet.

Punonjesit e ajrimit ose ata qe jane caktuar te merren me te dhe zjarretaret direkt ose te nenkontruar, do te testohen çdo tremujore kundrejt firmes.

Kujdes i veçante do te tregohet ne krijimin e kushteve te punes, pastrimit te galerive, kanalizimeve etj.

Do te zbatohet nje regjim i rrepte ne zbatimin e pasaportave teknike te armatimit, te ringritjes, te hapjes se oxhaqeve dhe te punimeve te shfrytezimit, te hartuara paraprakisht nga drejtuesi teknik i punimeve dhe miratuar nga drejtuesi i subjektit.

Do te zbatohet me perpikmeri procesi i pregatisje se fitilit ndezes dhe te kontrollit konforme rregullores se tekniques se sigurimit per perdorimin civil te lendeve plasese ne Republiken e Shqiperise (Miratuar me V.K.M Nr.533 date 08.07.2005),nenet 255 dhe 260.

Shoqeria "EDITI-A"shpk

**Pergatiti raportin VNM paraprake
Studio Projektuese "Oskeola"sh.p.k**

Administratori

Abedin Katana

Ekspert mjedisor

Ing. Hekuran MUÇA

Ing. Zef Pistja

Studio projektuese "Oskeola" sh.p.k EKSPERTET MJEDISORE

Nr.cel 068 50 95 197 HEKURAN MUÇA
Email :indrithilaj@yahoo.com

4/

VERTETIM I NJESISE ME ORIGJINALIN

Sot, më datë 09.01.2017 (dymijë e shtatembëdhjetë), në Dhomën e Noterisë Tiranë, përpara meje noteres Violeta Sulkaaj, me seli në Rr. "Muhamet Gjollësia", Tiranë, u paraqit personalisht:

Z. Indrit Hilaj, i biri i Kole-s, me datelindje 04.12.1989, banuese ne Tirane dhe i pajisur me leternjoftim elektronik personal me nr **I91204096S**, i cili me kërkoi të vërtetoj me origjinalin fotokopjen:

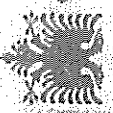
- **Licence QKL.**
- **Certifikate nga MMPAU, me nr prot 6 date 15.01.2007.**
- **Certifikate.**

Për të cilin pasi bëra krahasimin e përmbajtjes së dokumentit të nxjerrë nga dokumenti origjinal dhe rezultoi se nuk ka korigjime, shtesa apo fshirje e shenja të tjera, e vërtetoj njësinë me origjinalin në bazë të nenit 56 të ligjit 7829 datë 01.06.1994 'Për Noterinë' dhe 'Udhëzimit të Ministrit te Drejtësisë' me nr 6291 datë 17.08.2005 pika 3, 4, 7.

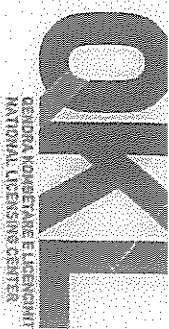

NOTERE
VIOLETA SULKAJ

(Handwritten signature of Violeta Sulkaaj)

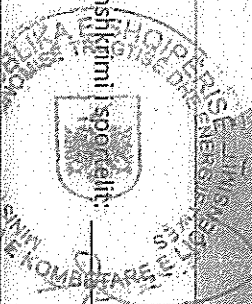

LICENCË

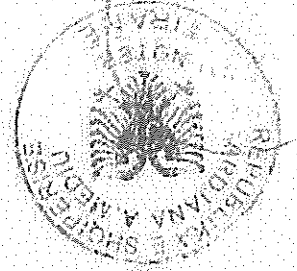
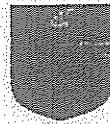
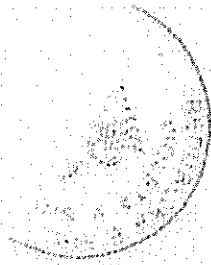

LN-7272-01-2014	NUIS/NIPT: K81407085C
Subjekti: OSKEOLA	
Adresa: Durrës, Durrës, Durrës, Lagja 17, Rruga "Jehona", përballë "Roal Gaz", Shkozë	
Kodi: III.2.A (1+2)	Kod tjetër:
Data e lëshimit: 13/01/2014	Afati i vlefshmërisë: Pa afat
Kategoria	
Shërbime ekspertize dhe/ose profesionale lidhur me ndikimin në mjedis	
Nënkategoria	
Veprimtarinë e ekspertizës lidhur me ndikimin në mjedis	
Veprimtari specifike	
1. Ndikim në mjedis 2. Auditim mjedisor	
Specialiteti	

Emërtimi përshkruar i veprimtarisë	
Hartimi i raporteve të vlerësimit të ndikimit në mjedis dhe auditim mjedisor.	
Kufizime specifike	
Licenca ushtrohet sipas kufizimeve në legjislacionin në fuqi	
Udhëime specifike	
Licenca ushtrohet sipas detyrimeve në legjislacionin në fuqi	
Vendi i kryerjes së veprimtarisë	
Në të gjithë territorin e Republikës së Shqipërisë	
Nëshkrimi i sponsorit:	

[Signature]

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E MJEDISIT, PYJEVE DHE ADMINISTRIMIT TË UJËRAVE

Rruga "Durrësit" Nr. 27 Tiranë, Tel. 04 224 572 Fax. 0 4 270 627 www.moe.gov.al

Nr. 6 Prot.

Tiranë, më 15.01.2007

Vendimi nr. 12, Nr. 258 Regj.

ÇERTIFIKATË

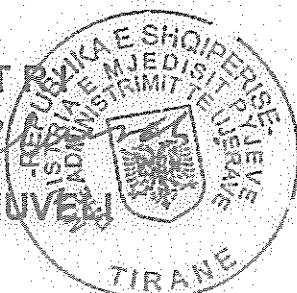
Në mbështetje të vendimit të Këshillit të Ministrave Nr. 268, datë 24.04.2003 "Për çertifikimin e specialistëve, për vlerësimin e ndikimit në mjedis dhe auditimin mjedisor":

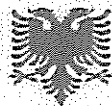
"Hekuran MUCA"

Çertifikohet për hartimin e raporteve të vlerësimit të ndikimit në mjedis, për të kryer auditimin mjedisor, për hartimin e ekspertizave për probleme mjedisore dhe thirrjen si ekspert për të vlerësuar një raport të vlerësimit të ndikimit në mjedis ose rezultatet e një auditimi.

MINISTRI

L. Jell
Lufter XHUVËRI

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E MJEDISIT, PYJEVE DHE ADMINISTRIMIT TË UJËRAVE
Drejtoria e Përgjithshme e Politikave Mjedisore
Drejtoria e Mbrojtjes së Mjedisit
Sektori i Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis

Rruga "Durrësit" Nr. 27 Tiranë, Tel. 04 2256 113 Fax. 04 2270 627 - www.moe.gov.al

Nr. _____ Prot.

Tiranë, më _____ 2012

Nr. identifikues 63

ÇERTIFIKATË

Në mbështetje të Vendimit të Këshillit të Ministrave Nr. 122, datë 17.02.2011 Për një ndryshim në Vendimin Nr.1124, datë 30.7.2008, të Këshillit të Ministrave, "Për miratimin e rregullave, të procedurave dhe kritereve për pajisjen me certifikatën e specialistit, për vlerësimin e ndikimit në mjedis dhe auditimin mjedisor":

Z. ZEF PISTJA

Çertifikohet për hartimin e raporteve të vlerësimit të ndikimit në mjedis, për të kryer auditimin mjedisor, për hartimin e ekspertizave për probleme mjedisore dhe thirrjen si ekspert për të vlerësuar një raport të vlerësimit të ndikimit në mjedis ose rezultatet e një auditimi.

MINISTRI

Fatmir MEDIU

